

PASSENDE BEOORDELING DOKKERSHAVEN EN HET EDISONGEBIED

GEMEENTE VLISSINGEN
EINDRAPPORT

14 februari 2007
110502/ZF7/0J9/201481

Inhoud

1	Inleiding	4
1.1	Aanleiding	4
1.2	Doelstelling	4
2	Methode	5
2.1	Project- en onderzoeksgebied	5
2.2	Beoordelingskader	7
2.3	Gebruikte gegevens	9
2.4	Uitgangspunten bij de beoordeling	10
2.5	Opbouw van de beoordeling	11
3	Wettelijk kader	13
3.1	Vogel- en Habitatrichtlijn	13
3.2	Natuurbeschermingswet 1998	14
3.3	Speciale beschermingszone Voordelta	14
3.3.1	Aanmelding in het kader van de Habitatrichtlijn	14
3.3.2	Aanmelding in het kader van de Vogelrichtlijn	15
3.4	Speciale beschermingszone Westerschelde	16
3.4.1	Aanmelding in het kader van de Habitatrichtlijn	16
3.4.2	Aanmelding in het kader van de Vogelrichtlijn	16
3.4.3	Instandhoudingsdoelstellingen Vogel- en Habitatrichtlijngebieden	17
3.4.4	Aanwijzing in het kader van de Natuurbeschermingswet 1968	18
4	Natuurwaarden	19
4.1	Voordelta	19
4.2	Westerschelde	21
4.3	Schor van waarde	23
4.4	Verdronken land van Saeftinghe	23
4.5	Zwin en Kievittepolder	23
4.6	Verdronken Zwarte polder	23
4.7	Veerse Meer	23
4.8	Oosterschelde	24
5	Recreatie	25
5.1	Huidige situatie	25
5.2	Toekomstige situatie	32
6	Scope van de Passende Beoordeling	35
6.1	Inleiding	35
6.2	Effecten	35
6.3	Reikwijdte van effecten	36
6.4	Habitattypen in de Westerschelde	41
6.5	Habitatrichtlijnsoorten in de Westerschelde	41

6.6	Vogelrichtlijnsoorten in de Westerschelde	42
7	Relevante natuurwaarden nader in beeld	43
7.1	Verstoringsgevoelige gebieden in de Westerschelde	43
7.2	Hooge Platen	44
7.3	Overige verstoringsgevoelige natuurwaarden	47
7.4	Verstoringsafstanden	48
7.5	Verstoringsgevoelige perioden	49
8	Effecten	50
8.1	Effect van de uitbreiding van het aantal ligplaatsen	50
8.2	Cumulatieve effecten	51
9	Mitigerende maatregeling	54
9.1	Voorkomen van effecten	54
9.2	Beperken toegankelijkheid Hooge Platen	54
9.3	Afsluiten oostelijk deel Hooge Platen in combinatie met het afsluiten van ander platen	55
9.4	Periode en wijze van afsluiting	56
9.5	Voorlichting	56
9.6	Handhaving	57
10	Toetsing significantie	58
10.1	Beoordeling van de effecten	58
10.2	Beoordeling significantie na mitigatie	58
11	Conclusies	59
12	Literatuurlijst	60
Bijlage 1	Methode waardenburg	62
Colofon		69

HOOFDSTUK 1 Inleiding

1.1

AANLEIDING

In het kader van het opstellen van de bestemmingsplannen voor Dokkershaven en het Edisongebied wordt een Milieueffectrapportage opgesteld. Onderdeel van deze plannen is de aanleg van een jachthaven met 800 tot 900 ligplaatsen. In overleg met de Provincie Zeeland is besloten om gelijktijdig een Passende Beoordeling in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 uit te (laten) voeren.

Deze Passende Beoordeling is nodig aangezien niet bij voorbaat uitgesloten kan worden dat deze plannen leiden tot negatieve effecten op beschermde natuurwaarden in de Vogel- en Habitatrichtlijngebieden Westerschelde en Voordelta. Het doel van de Passende Beoordeling is de effecten op de natuurwaarden in de Westerschelde en de Voordelta in kaart te brengen.

De centrale vraag bij deze beoordeling is of de plannen leiden tot significante effecten op de natuurwaarden waarvoor deze gebieden zijn aangewezen als Vogel- en Habitatrichtlijngebied.

In het geval de plannen leiden tot significante effecten kan hiervoor alleen toestemming gegeven worden onder zeer strenge voorwaarden. Wanneer wel sprake is van effecten, maar niet van significante effecten moet beoordeeld worden of sprake is van onaanvaardbare verslechtering of verstoring.

Aangezien de plannen mogelijk kunnen leiden tot een significant effect dient een Natuurbeschermingswet vergunning aangevraagd te worden bij Gedeputeerde Staten.

Gemeente Vlissingen heeft ARCADIS gevraagd een Passende Beoordeling te maken met een zodanige vorm en inhoud dat deze te gebruiken is als bijlage bij het MER en als onderbouwing van de vergunningsaanvraag voor de Natuurbeschermingswet. De Passende Beoordeling zal tevens bruikbaar zijn ter onderbouwing van een Verslechterings- of Verstoringstoets.

1.2

DOELSTELLING

In de Passende Beoordeling draait het om de beantwoording van de volgende centrale vragen:

1. Tot welke effecten leidt het project?
2. Wat is de reikwijdte van de effecten?
3. Hoe beïnvloeden de effecten de natuurwaarden?
4. Zijn mogelijke negatieve effecten significant?
5. Op welke wijze kunnen negatieve effecten voorkomen of verminderd worden?

HOOFDSTUK 2 Methode

2.1

PROJECT- EN ONDERZOEKSGBIED

Dokkershavengebied
Bron: masterplan

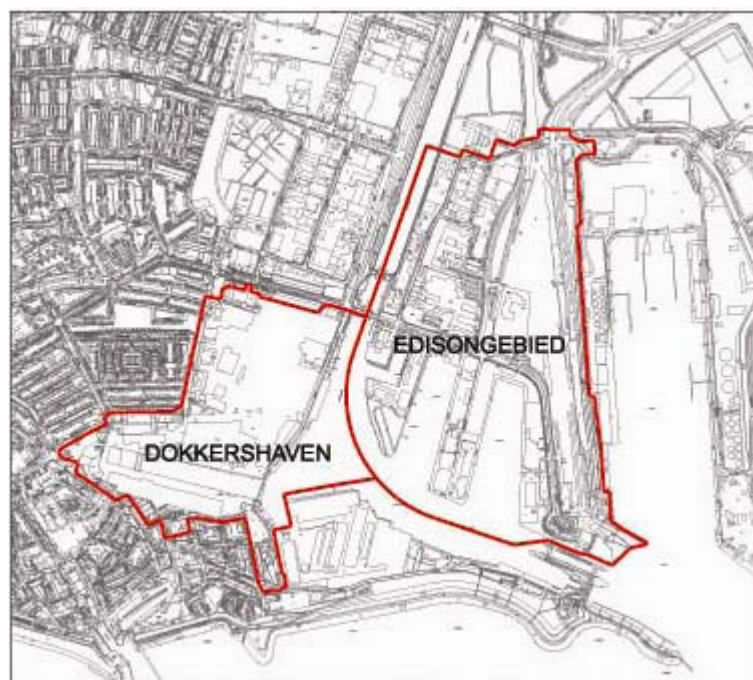
Het projectgebied is gelegen te Vlissingen. De Gemeente Vlissingen heeft het voornemen het voormalige Koninklijke Schelde Groep-terrein te transformeren tot een volwaardig nieuw stadsdeel.

Ook voor het naastgelegen Edisongebied en omgeving bestaan plannen. Feitelijk gaat het hier om de herstructurering van een verouderd haven- en industriegebied. Voor dit gebied, globaal gelegen tussen het Kanaal door Walcheren en het NS-station, wordt voorzien in de realisatie van woningen, kantoren, scholen, kennisintensieve bedrijvigheid en ligplaatsen voor de recreatievaart.

Het projectgebied voor de Dokkershaven, het voormalige terrein van de Koninklijke Schelde Groep, is circa 31 hectare groot en ligt in de binnenstad van Vlissingen. Het grenst aan het Kanaal door Walcheren en is via een sluizencomplex direct verbonden met de Westerschelde. Het oude dok van de Scheldewerf is gelegen in het hart van het plan. Rond dit dok is binnen het plangebied sprake van zowel oude, niet meer als zodanig in bedrijf zijnde bedrijfspanden als betrekkelijk nieuwe bedrijfspanden. Een aantal terreinen ligt braak. Alle gebouwen op het terrein worden gesloopt, met uitzondering van cultuurhistorisch waardevolle gebouwen.

Afbeelding 1.1

Projectgebied: Dokkershaven en het Edisongebied en omgeving.

De effecten op natuurwaarden binnen het projectgebied zijn voor de Milieu Effectrapportage in kaart gebracht. Deze effecten blijven hier buiten beschouwing. Dit onderzoek richt zich op de effecten op de Vogel- en Habitatrichtlijngebieden Westerschelde en Voordelta. Het projectgebied maakt geen onderdeel uit van deze beschermde gebieden, maar de ingrepen in het projectgebied leiden mogelijk wel tot effecten op de beschermde gebieden. Het beschermingskader van de Vogel- en Habitatrichtlijn, dat is overgenomen in de Natuurbeschermingswet 1998, kent externe werking. Dit houdt in dat ook ingrepen buiten de beschermde gebieden, die invloed kunnen hebben op de natuurwaarden in het beschermde gebied, getoetst moeten worden aan het beschermingskader. De realisatie van 800 tot 900 ligplaatsen kan leiden tot een toename van de recreatieve druk in kwetsbare gebieden in de Westerschelde en de Voordelta. In deze studie worden de effecten van de realisatie van nieuwe ligplaatsen in Vlissingen op de Westerschelde en de Voordelta in kaart gebracht en getoetst aan het beschermingskader van de Natuurbeschermingswet 1998. Het onderzoeksgebied bestaat uit de Vogel- en Habitatrichtlijngebieden Westerschelde en Voordelta (zie afbeeldingen 1.2, 1.3 en 1.4). Dit is een groot gebied met allerlei soorten en habitats. In grote delen van het studiegebied en op bepaalde soorten en habitats zijn geen effecten te verwachten. De afweging ten aanzien van welke deelgebieden en welke soorten een gedetailleerde beoordeling nodig is wordt in hoofdstuk 5 gemaakt.

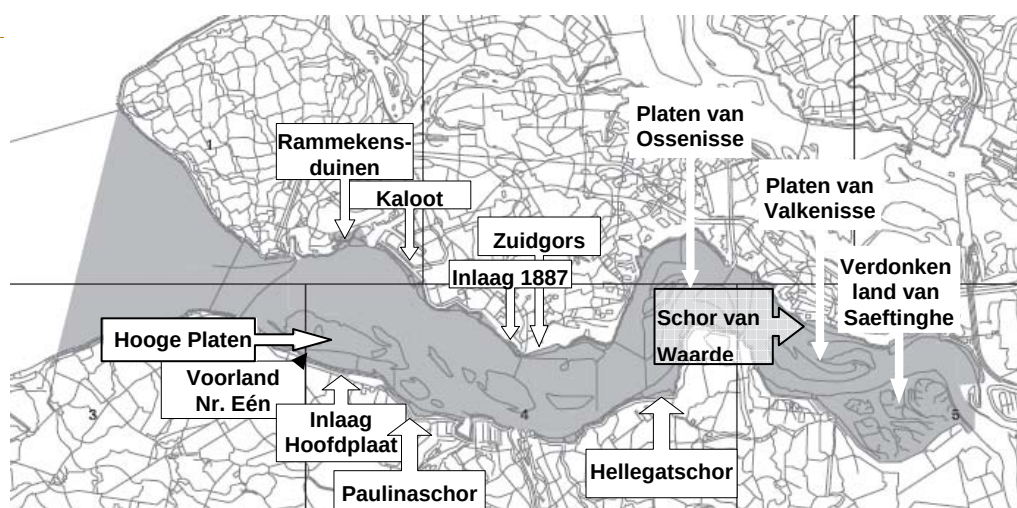
Afbeelding 1.2

Detail van het Vogel- en Habitatrichtlijngebied Westerschelde in de omgeving van het projectgebied.

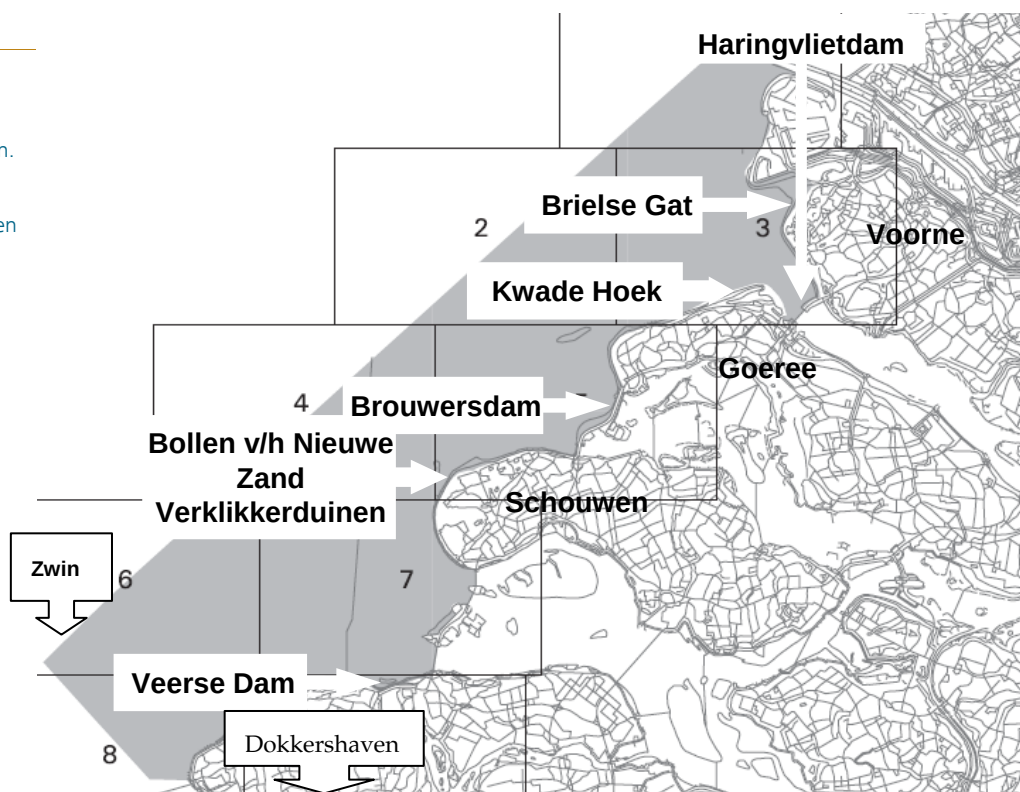

Afbeelding 1.3

Gehele Westerschelde met namen van enkele belangrijke gebieden in verband met natuurwaarden.

Afbeelding 1.4

Voordelta met namen van belangrijke gebieden in verband met natuurwaarden. De arcering geeft de begrenzing van het Vogel- en Habitatrichtlijngebied weer.

2.2**BEOORDELINGSKADER**

Voor de verschillende soortgroepen en habitattypen zijn toetsingscriteria opgesteld. Aan de hand van deze toetsingscriteria wordt voor het project Dokkershaven vastgesteld of de optredende invloeden al dan niet significant zijn.

Het uitgangspunt voor het beoordelingskader wordt gevormd door de definities van aantasting en significantie (zie hieronder).

AANTASTING/ EFFECT

Elke beïnvloeding van een bepaald leefmilieu of een bepaalde diersoort, die in het licht van de beoogde beschermingsdoelstellingen van het SGR of VR/HR als negatief moet worden gekwalificeerd (naar uitspraak Rechtbank Leeuwarden in Idema et al. 2000).

SIGNIFICANT EFFECT / AANTASTING WEZENLIJKE KENMERKEN

Veranderingen in abiotische situatie en de ruimtelijke structuur, die de natuurlijke dynamiek te boven gaan en het leefmilieu van planten- en/of diersoorten zodanig beïnvloeden dat er letterlijk unieke situaties verloren dreigen te gaan of ecologische processen blijvend worden verstoord, of het voortbestaan van populaties van nationaal zeldzame soorten of voor dat systeem kenmerkende soorten op termijn niet meer op hetzelfde niveau verzekerd is, dan wel de betekenis van een gebied voor soorten aanmerkelijk afneemt (naar EU, 2000).

Methode Waardenburg

Bureau Waardenburg heeft een methode ontwikkeld om te beoordelen of effecten al dan niet significant zijn. De norm voor significantie ligt in deze methode over het algemeen op 5% van de populatie in het gebied of de oppervlakte van het habitatype. Aanvullende voorwaarden zijn dat de populatie niet onder de 1-procentnorm van de biogeografische populatie mag komen. De biogeografische populatie is de populatie in een bepaald deel van de wereld, in dit geval gaat meestal het om de West-Europese populatie. Onder bepaalde omstandigheden kan de norm voor significantie op 1% of 0,5 % procent liggen. In bijlage 1 is de methode Waardenburg opgenomen.

Andere methoden voor de bepaling van significantie

De methode Waardenburg is niet de enige methode om de significantie te bepalen. In de loop der tijd zijn verschillende methodes ontwikkeld. De methode Waardenburg heeft een aantal maal gerechtelijke toetsing doorstaan. Bij de beoordeling van de effecten van de aanleg van extra ligplaatsen gaat het om de relatie tussen een toename van verstoring en de ontwikkeling van de populatie vogels en zeehonden. Essentieel in de beoordeling is de vraag wat het verband is tussen de toename van het aantal ligplaatsen en de verstoringdruk in bepaalde gebieden en in welke periode. Vervolgens is de vraag wat het effect van deze toename is op het aantal vogels en zeehonden. Naar het effect van verstoring op vogels en zeehonden zijn diverse onderzoeken uitgevoerd. Uit deze onderzoeken zijn verstoringafstanden bekend. Kwantitatieve verbanden tussen toename van verstoring en afname van populaties of vermindering van de voortplanting zijn niet uit dit onderzoek af te leiden. Het is wel bekend dat een toename van verstoring kan leiden tot veranderend gedrag, verminderde overleving en minder reproductie. Voor de effecten van verstoring zal daarom een meer kwalitatieve beoordeling toegepast worden. Hierbij is de toename van de verstoring zo veel mogelijk gekwantificeerd op basis van het huidige gedrag van recreanten. Wanneer dit niet mogelijk is zal een meer kwalitatieve beoordeling plaatsvinden. Daarbij wordt beoordeeld of effecten ecologisch significant zijn, in de zin van betekenisvol. Met het beschikbaar komen van de ontwerp aanwijzingsbesluiten wordt steeds duidelijker aan welke instandhoudingsdoelstellingen getoetst moet worden. Voor een aantal natuurwaarden is de doelstelling geformuleerd als het behoud van voldoende areaal en kwaliteit leefgebied voor een populatie van een minimum aantal exemplaren. Voor andere natuurwaarde geldt een herstelopgave. De doelstelling is hierbij geformuleerd als uitbreiding van de omvang en/of verbetering van de kwaliteit voor de uitbreiding van de populatie.

Effecten op soorten of habitats waarvoor een herstelopgave geldt zijn strenger beoordeeld dan soorten waarvoor de opgave het behoud van de bestaande populatie inhoudt. Effecten die het halen van de instandhoudingsdoelstelling voor soorten en habitats, waarvoor een herstelopgave geldt, bemoeilijken zijn als significant negatief beoordeeld.

2.3

GEBRUIKTE GEGEVENS

Vogels

Broedvogelgegevens

- RIKZ, Broedsucces van kustbroedvogels in het Deltagebied in 2004, P.L. Meininger, M.S.J. Hoekstein, P.A. Wolf, S.J. Lilipaly, 2005.
- Mondelinge mededelingen dhr. F. Schenk, terreinbeheerder bij Het Zeeuwse Landschap.
- Mondelinge mededelingen dhr. P. Meininger, RIKZ, ornitholoog.

Hoogwatertellingen niet-broedvogels

- RIKZ maandelijkse hoogwatertellingen periode 2000 tot 2004 (Biologische monitoring programma zoute rijkswaterteren RIKZ).
- RIKZ, maandelijks karteringen hoogwatervluchtplaatsen periode 01-2004 tot 12-2005.
- Deltavogelatlas (www.deltavogelatlas.nl).
- Een telling van ruiende Bergeenden in 2004, Oosterbaan, B.W.J., R.E. Brouwer, W.A. den Boer, 2004.
- Mondelinge mededelingen dhr. P. Meininger, RIKZ.

Het RIKZ neemt geen verantwoordelijkheid voor de in deze rapportage vermelde conclusies op basis van het door haar aangeleverde materiaal. Het Rijksinstituut voor Kust en Zee van Rijkswaterstaat (RWS-RIKZ), en degenen die aan deze publicatie hebben meegewerkt, hebben de in deze publicatie opgenomen gegevens zorgvuldig verzameld naar de laatste stand van wetenschap en techniek. Desondanks kunnen er onjuistheden in deze publicatie voorkomen. Het Rijk sluit, mede ten behoeve van degenen die aan deze publicatie hebben meegewerkt, iedere aansprakelijkheid uit voor schade die uit het gebruik van de hierin opgenomen gegevens mocht voortvloeien

Zoogdieren, amfibieën en overige soorten

- Atlas van de Nederlandse zoogdieren, S. Broekhuizen et al, 1992.
- Zeezoogdieren in de Westerschelden (BuWa en RIKZ).
- Watervogels en zeezoogdieren in de Zoute Delta 2003/2004, Inclusief de tellingen in 2002/2003, Berrevoets, C. M., R.C.W. Strucker, F. A. Arts, S. Lilipaly, P. L. Meininger, Rapport RIKZ/2005.011, 2005.
- Recreatietellingen van de Werkgroep Deltawateren.
- Effectenmatrix op de website van het ministerie van LNV.

Recreatie

- Recreatietellingen Westerschelde 2002, Werkgroep Recreatie-onderzoek Deltawateren, Zielschot, B., 2003.
- Recreatietellingen Westerschelde 2005, Werkgroep Recreatie-onderzoek Deltawateren, Zielschot, B., 2006.
- Passantengegevens jachthaven Breskens 1996-2006 (ongepubliceerd);
- Deltagids 2006, Delta-Waterland.
- Watersport in het Deltagebied, Integrale recreatievisie Deltawateren, Breed Overleg Deltawateren, 2004.

- Toeristische Trendrapportage Zeeland 2005/2006, Bureau voor Toerisme Zeeland, 2006.
- Mondelinge mededelingen dhr. F. Schenk, terreinbeheerder Het Zeeuwse Landschap.
- Mondelinge mededelingen dhr. T. Peters, beleidsmedewerker recreatie en toerisme Provincie Zeeland.
- Mondelinge mededelingen dhr. J. Vroegindeweyj, Voorzitter Jachthaven VVW "Schelde".
- Mondelinge mededelingen dhr. G. Blankenburgh, Havenmeester Michiel de Ruijterhaven.
- Mondelinge mededelingen en passantengegevens van dhr. A. Schoenmaker, Havenmeester Breskens.

2.4

UITGANGSPUNTEN BIJ DE BEOORDELING

- Gegevens die naar voren komen uit tellingen gaan boven het beeld dat ontstaat op basis van mondelinge mededelingen, mondelinge mededelingen zijn gebruikt om de cijfers aan te vullen.
- Het effect van verstoring door recreatie ten gevolge van de aanleg van extra ligplaatsen neemt af met de toename van de afstand tot deze ligplaatsen.
- Effecten door verstoring door toename van recreatie zijn alleen meegenomen wanneer deze te koppelen zijn aan de uitbreiding van het aantal ligplaatsen in het plangebied.
- In de directe omgeving van de nieuwe ligplaatsen zal het aantal vaartuigen bovengemiddeld toenemen ten opzichte van de overige gebieden.
- De verdeling van recreanten binnen een halve dag varen over de telgebieden in de Westerschelde zal niet wezenlijk veranderen door de aanleg van nieuwe ligplaatsen, met uitzondering van het gebied direct grenzend aan de nieuwe ligplaatsen, de "nieuwe" recreanten kunnen naar verhouding verdeeld worden in ruimte en tijd.
- De ingreep leidt niet tot meetbare effecten in gebieden die op meer dan een halve dag varen liggen van het plangebied, in deze gebieden zijn de effecten van recreatie gekoppeld aan andere ligplaatsen.
- De verdeling van het aantal vaartuigen in 2002 en 2005 over de verschillende typen vaartuigen is representatief voor de verdeling van ongespecificeerde ligplaatsen over typen vaartuigen, de verhouding tussen motorboten en zeilboten zal gelijk zijn aan de huidige in de Westerschelde.

Onderbouwing uitgangspunten

Gegevens die naar voren komen uit tellingen gaan boven het beeld dat ontstaat op basis van mondelinge mededelingen, mondelinge mededelingen zijn gebruikt om de cijfers aan te vullen

Het beeld dat uit de recreatietellingen naar voren komt verschilt in sommige gevallen van het beeld dat naar voren komt uit mondelinge mededelingen. Ook zijn de mondelinge mededelingen onderling soms tegenstrijdig. Wanneer cijfers beschikbaar zijn deze als objectiever beschouwd dan mondelinge mededelingen.

Het effect van verstoring door recreatie ten gevolge van de aanleg van extra ligplaatsen neemt af met de toename van de afstand tot deze ligplaatsen

Recreanten zullen steeds verder uitzwermen. De verwachting is dat de grootste dichtheden recreanten in de directe omgeving van de ligplaatsen zullen optreden. Uitzondering op deze aanname zijn locaties met een specifieke aantrekkingskracht, zoals andere ligplaatsen, en droogvallende platen.

Effecten door verstoring door toename van recreatie zijn alleen meegenomen wanneer deze te koppelen zijn aan de uitbreiding van het aantal ligplaatsen in het plangebied

De recreatie in de Westerschelde kan autonoom toenemen door de aanleg van nieuwe ligplaatsen elders of verandering van het vaargedrag. Relevant voor deze beoordeling zijn alleen die effecten die veroorzaakt worden door de nieuwe ligplaatsen in het plangebied, overige effecten kunnen wel een rol spelen bij de cumulatie van effecten.

In de directe omgeving van de nieuwe ligplaatsen zal het aantal vaartuigen bovengemiddeld toenemen ten opzichte van de overige gebieden

Aangezien alle gebruikers van de ligplaatsen door dit gebied heen moeten zal de toename hier het grootst zijn.

De verdeling van recreanten binnen een halve dag varen over de telgebieden in de Westerschelde zal niet wezenlijk veranderen door de aanleg van nieuwe ligplaatsen, met uitzondering van het gebied direct grenzend aan de nieuwe ligplaatsen, de "nieuwe" recreanten kunnen naar verhouding verdeeld worden in ruimte en tijd

De toename van het aantal vaartuigen zal het grootst zijn in het telgebied dat grenst aan het projectgebied. De verspreiding over de aan dit telgebied grenzende gebieden zal waarschijnlijk in dezelfde verhouding plaatsvinden als de bestaande verhouding van het aantal vaartuigen in deze telgebieden onderling. In de telgebieden waarin zich nu het meeste vaartuigen bevinden zal naar verwachting ook de grootste toename plaatsvinden.

De ingreep leidt niet tot meetbare effecten in gebieden die op meer dan een halve dag varen liggen van het plangebied, in deze gebieden zijn de effecten van recreatie gekoppeld aan andere ligplaatsen

Wanneer recreanten de haven verlaten kunnen ze in principe de hele wereld rondvaren. De effecten hiervan zijn niet meer te koppelen aan de aanleg van nieuwe ligplaatsen in het plangebied. Wanneer buiten de nieuwe ligplaatsen overnacht wordt in een andere jachthaven zijn de effecten van de aanwezigheid daar afhankelijk van het aantal beschikbare ligplaatsen aldaar. Wanneer gebieden op meer dan een halve dag varen van het plangebied liggen is het onwaarschijnlijk dat deze gebieden een populaire dagbestemming worden.

De verdeling van het aantal vaartuigen in 2002 en 2005 over de verschillende typen vaartuigen is representatief voor de verdeling van ongespecificeerde ligplaatsen over typen vaartuigen.

De verdeling over de typen vaartuigen kan veranderen in de tijd. Een aantal ligplaatsen is gekoppeld aan een bepaald type vaartuig. Voor de overige ligplaatsen is aangenomen dat de verdeling overeenkomt met de huidige verhouding tussen de verschillende typen vaartuigen. Dus als ligplaatsen niet specifiek voor zeilboten zijn, is gerekend met de gemiddelde verdeling tussen zeilboten, motorboten en overige vaartuigen in de Westerschelde.

2.5

OPBOUW VAN DE BEOORDELING

In hoofdstuk 3 is het wettelijk kader beschreven waarbinnen deze beoordeling plaatsvindt. Vervolgens zijn de natuurwaarden van de Vogel- en Habitatrichtlijngebieden in de omgeving van het plangebied kort beschreven in hoofdstuk 4. In hoofdstuk 5 is het recreatief gebruik van de Westerschelde beschreven in de huidige situatie en het verwachte gebruik in de toekomst. Op basis van hoofdstuk 4 en 5 is de scope van de Passende Beoordeling bepaald in hoofdstuk 6. In hoofdstuk 7 zijn de natuurwaarden waarop mogelijk effecten te verwachten zijn gedetailleerd beschreven.

Het hoofdstuk gaat in op verstoringsgevoelige natuurwaarden en de periode waarin gebieden gevoelig zijn voor verstoring. De effecten op deze natuurwaarden zijn beschreven in hoofdstuk 8. In hoofdstuk 9 zijn mogelijke mitigerende maatregelen beschreven. In hoofdstuk 10 is de significantie beoordeeld van de effecten. Bij de beoordeling van de significantie zijn de mitigerende maatregelen niet betrokken. Op het moment van het uitvoeren van de beoordeling was onvoldoende duidelijkheid over de zekerstelling van de mitigerende maatregelen. De conclusies van de Passende Beoordeling zijn te vinden in hoofdstuk 12.

HOOFDSTUK

3 Wettelijk kader

3.1

VOGEL- EN HABITATRICHTLIJN

De Europese Unie heeft twee richtlijnen vastgesteld die moeten zorgdragen voor de bescherming van de belangrijkste Europese natuurwaarden: de Vogelrichtlijn uit 1979 en de Habitatrichtlijn uit 1992. Hoewel het om twee afzonderlijke richtlijnen gaat, worden ze vanwege hun overeenkomsten vaak in één adem genoemd. Men spreekt dan over de ‘Vogel- en Habitatrichtlijn’.

De Habitatrichtlijn (HRL) heeft tot doel bij te dragen aan het waarborgen van de biologische diversiteit door het in stand houden van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna op het Europese grondgebied van de Lidstaten waarop de richtlijn van toepassing is. De richtlijn onderscheidt daarbij te beschermen gebieden en te beschermen soorten.

Het hoofddoel van de Vogelrichtlijn (VRL) is het in stand houden van alle natuurlijk in het wild levende vogelsoorten op het Europees grondgebied van de Lidstaten.

De Vogelrichtlijn kent evenals de Habitatrichtlijn twee beschermingsdoelen:

1. de bescherming van gebieden waarin belangrijke vogelsoorten voorkomen en
2. de bescherming van de vogels zelf.

Gebieden die beschermd moeten worden vanwege hun betekenis voor soorten of habitats zijn geselecteerd voor:

- soorten uit bijlage I van de Vogelrichtlijn en trekkende watervogels;
- habitats uit bijlage I en soorten uit bijlage II van de Habitatrichtlijn.

In de Vogel- en Habitatrichtlijn zijn tevens bepalingen opgenomen ten behoeve van de bescherming van soorten. Het gaat om alle in Europa van nature voorkomende soorten vogels en voor de plant- en diersoorten die zijn opgenomen in bijlage IV van de Habitatrichtlijn. In Nederland is deze soortgerichte bescherming opgenomen in de Flora- en Faunawet. Toetsing aan de Flora- en faunawet valt buiten het kader van deze studie.

In oktober 2005 is de gewijzigde Natuurbeschermingswet 1998 in werking getreden. Hiermee zijn de beide Europese richtlijnen geïmplementeerd in de nationale wetgeving, voor wat betreft het onderdeel gebiedsbescherming. Dit betekent dat de Natuurbeschermingswet het relevante afwegingskader is voor ingrepen in, of in de omgeving van Vogel- of Habitatrichtlijngebieden.

3.2

NATUURBESCHERMINGSWET 1998

De Natuurbeschermingswet 1998 is in oktober 2005 in werking getreden. De internationale verplichtingen vanuit de Vogel- en Habitatrichtlijn zijn met deze wet in de nationale wetgeving verankerd.

Om schade aan beschermde gebieden te voorkomen is in de wet vastgelegd dat projecten of handelingen die een negatieve invloed kunnen hebben vergunningplichtig zijn. Dit geldt zowel voor beschermde natuurmonumenten als voor Natura 2000-gebieden. Door middel van een Habitattoets wordt vastgesteld of, en zo ja welke, effecten een project op een beschermd gebied kan hebben. De Habitattoets bestaat uit verschillende onderdelen: Voortoets, Verstorings- en verslechteringstoets en Passende Beoordeling. De aanleg van een jachthaven kan leiden tot negatieve effecten op soorten en habitats binnen de Vogel- en Habitatrichtlijngebieden Westerschelde en Voordelta. Belangrijke aandachtspunten tijdens een Habitattoets zijn mogelijke alternatieven en de achterliggende redenen voor het project en de mogelijkheid om invloeden te compenseren.

HABITATTOETS

Passende Beoordeling

Een Passende Beoordeling is erop gericht om, op basis van de beste wetenschappelijke kennis ter zake, alle aspecten van het project of een andere handeling – die op zichzelf of in combinatie met andere activiteiten en plannen – de instandhoudingsdoelstellingen in gevaar kunnen brengen, te inventariseren ¹

In een Passende Beoordeling komt in ieder geval aan bod:

- kenmerken van het project of de handeling;
- voorkomende soorten en habitats in het beschermde gebied;
- mogelijke invloeden van het project op de relevante soorten en habitats in het beschermde gebied;
- mate van significantie van de mogelijke invloeden.

De Passende Beoordeling vormt, samen met de planbeschrijving de onderbouwing bij een vergunningsaanvraag. In de planbeschrijving worden eventuele mitigerende en compenserende maatregelen vastgelegd. Indien men een Passende Beoordeling uit heeft moeten voeren, dan is het vaak nodig een vergunning aan te vragen. Ook wanneer uit de Passende Beoordeling blijkt dat er zeker geen negatieve effecten op gaan treden. In dat geval dient namelijk een Verslechterings- en Verstoringsstoets te worden uitgevoerd.

3.3

SPECIALE BESCHERMINGSZONE VOORDELTA

De Voordelta is aangewezen als Vogelrichtlijngebied en Habitatrichtlijngebied. In de volgende paragrafen zijn de belangrijkste natuurwaarden beschreven.

3.3.1

AANMELDING IN HET KADER VAN DE HABITATRICHTLIJN

Er heeft nog geen definitieve aanwijzing van de Voordelta als Habitatrichtlijngebied plaatsgevonden. Wel is het gebied aangemeld als Habitatrichtlijngebied. Op de website van LNV staan op een aantal plaatsen habitattypen en habitatrichtlijnsoorten genoemd waarvoor de Voordelta is aangemeld. Tabel 2.1 geeft deze habitattypen en de relevante habitatrichtlijnsoorten weer.

¹ HvJEG, 7 september 2004, C-127/02

Ten tijde van het schrijven van deze rapportage zijn de ontwerp-aanwijzingsbesluiten gepubliceerd. Na de inspraakprocedure zal het aanwijzingsbesluit definitief worden vastgesteld.

Tabel 3.1

Soorten en habitats waarvoor de Voordelta is aangemeld als Habitatrichtlijngebied.

Kwalificerende habitats	Kwalificerende soorten
Permanent overstroomde zandbanken (H1110)	Zeeprik (H1095)
Slik- en zandplaten (H1140)	Rivierprik (H1099)
Zilte pionierbegroeiingen (H1310)	Elft (H1102)
Slijkgraslanden (H1320)	Fint (H1103)
Schorren en zilte graslanden (H1330)	Zalm (H1106)
	Gewone zeehond (H1365)
	Grijze zeehond (H1364)

Bronnen:

http://www2.minlnv.nl/thema/groen/natuur/natura2000gebieden/gebiedendocumenten/113_gebiedendocument_voordelta.pdf

<http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/hoofdpagina.aspx?subj=gebnat2000&groep=10&id=HR4000017>

<http://www2.minlnv.nl/thema/groen/natuur/natura2000gebieden/173/gebied173.htm>

http://www2.minlnv.nl/thema/groen/natuur/Natura2000_2006/ontwerpbesluiten/n2k113_wb_hv_voordelta.pdf

3.3.2

AANMELDING IN HET KADER VAN DE VOGELRICHTLIJN

De Voordelta kwalificeert als speciale beschermingszone onder de Vogelrichtlijn vanwege het voorkomen van drempeloverschrijdende aantallen van lepelaar, toppereend, zilverplevier en tureluur die het gebied benutten als overwinteringsgebied en/ of rustplaats. Het gebied kwalificeert tevens omdat het gebied behoort tot één van de vijf belangrijkste gebieden voor roodkeelduiker en kuifduiker in Nederland.

Daarnaast is het aangewezen gebied ook van betekenis voor een aantal andere vogelsoorten die er in behoorlijke aantallen voorkomen. Andere soorten van bijlage I waarvoor het gebied van betekenis is, zijn (niet-broedvogels): nonnetje, slechtvalk, kluut, rosse grutto, dwergmeeuw, grote stern en visdief. Andere trekkende vogelsoorten waarvoor het gebied van betekenis is als voedselgebied, overwinteringsgebied en/ of rustplaats: fuut, aalscholver, grauwe gans, bergeend, smient, krakeend, wintertaling, pijlstaart, slobbeend, eidereend, zwarte zee-eend, brilduiker, middelste zaagbek, scholekster, bontbekplevier, steenloper, drieteenstrandloper, bonte strandloper, wulp en kleine mantelmeeuw. De biotopen van deze zogenaamde begrenzingsoorten hebben mede de begrenzing van het gebied bepaald.

Tabel 3.2

Soorten waarvoor de Voordelta is aangewezen als Vogelrichtlijngebied.

Kwalificerende soorten	Overige soorten	Vervolg overige soorten	Vervolg overige soorten
Roodkeelduiker	Fuut	Eidereend	Drieteenstrandloper
Kuifduiker	Aalscholver	Dwergmeeuw	Pijlstaart
Lepelaar	Grauwe gans	Bonte strandloper	Slobbeend
Toppereend	Bergeend	Wulp	Zwarte zee-eend
Zilverplevier	Smient	Rosse grutto	Brilduiker
Tureluur	Krakeend	Steenloper	Nonnetje
	Wintertaling	Bontbekplevier	Middelste zaagbek
	Scholekster	Kluut	
		Slechtvalk	

Voorstel voor het aanvullen van de database:

A164 Groenpootruiter

A191 Grote stern (broedvogel)

3.4

SPECIALE BESCHERMINGSZONE WESTERSCHELDE

3.4.1

AANMELDING IN HET KADER VAN DE HABITATRICHTLIJN

Er heeft nog geen definitieve aanwijzing van de Westerschelde als Habitatrichtlijngebied plaatsgevonden. Wel is het gebied aangemeld als Habitatrichtlijngebied. Op de website van LNV staan op een aantal plaatsen habitattypen en habitatrichtlijnsoorten genoemd waarvoor de Westerschelde is aangemeld.

In deze Passende Beoordeling zijn alle habitattypen behandeld die op de website van LNV staan als:

- habitattypen waarvoor de Westerschelde is aangemeld;
- voorkomend habitatype;
- habitatype opgenomen in de concept-instandhoudingsdoelstellingen.

Tabel 2.2 geeft de habitattypen en de relevante habitatrichtlijnsoorten weer.

Tabel 3.3

Soorten en habitats waarvoor de Westerschelde is aangemeld als Habitatrichtlijngebied.

Kwalificerende habitats	Kwalificerende soorten
Ondiep water (H 1110)	Nauwe korfslak (H1014)
Estuaria (H1130)	Zeeprk (H1095)
Zilte pionierbegroeiingen (H1310)	Rivierprk (H1099)
Slijkgraslanden (H1320)	Fint (H1103)
Schorren en zilte graslanden (H1330)	Gewone zeehond (H1365)
Embryonale duinen (H2110)	Groenknolorchis (H1903)
Witte duinen (H2120)	
Duindoornstruwelen (H2160)	
Vochtige duinvalleien (H2190)	

Bronnen:

http://www2.minlnv.nl/thema/groen/natuur/natura2000gebieden/gebiedendocumenten/122_gebiedendocument_westerschelde_en_saeftinghe.pdf

<http://www2.minlnv.nl/thema/groen/natuur/natura2000/gebieden/183/gebied183.htm>

http://www2.minlnv.nl/thema/groen/natuur/Natura2000_2006/ontwerpbesluiten/n2k122_wb_hvn_westerschelde_en_saeftinghe.pdf

<http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/hoofdpagina.aspx?subj=gebnat2000&groep=10&id=HR9803061>

Voorstel tot het aanvullen van de database:

H1110 Permanent overstroomde zandbanken

Voorstel tot het verwijderen uit de database:

H1140 Slik- en zandplaten

3.4.2

AANMELDING IN HET KADER VAN DE VOGELRICHTLIJN

De Westerschelde kwalificeert als speciale beschermingszone onder de Vogelrichtlijn vanwege het voorkomen van drempeloverschrijdende aantallen van grauwe gans, bergeend, scholekster, kluut, bontbekplevier, zilverplevier, kanoetstrandloper, drieteenstrandloper, bonte strandloper, rosse grutto, wulp, tureluur, grote stern en visdief, die het gebied benutten als broedgebied, ruigebied, overwinteringsgebied en/of rustplaats. Het gebied kwalificeert tevens omdat het behoort tot één van de vijf belangrijkste broedgebieden voor grote stern, visdief en dwergstern in Nederland.

Daarnaast is het aangewezen gebied ook van betekenis voor een aantal andere vogelsoorten die er in behoorlijke aantallen voorkomen.

Andere soorten van bijlage I waarvoor het gebied van betekenis is, zijn kluut, strandplevier (op bijlage I sinds 1 mei 2004) en zwartkopmeeuw (broedvogels) en kleine zilverreiger, lepelaar, slechtvalk, strandplevier (op bijlage I sinds 1 mei 2004), goudplevier (niet-broedvogels). Andere trekkende vogelsoorten waarvoor het gebied van betekenis is als overwinteringsgebied en/ of rustplaats: fuut, smient, krakeend, wilde eend, pijlstaart, slobbeend, middelste zaagbek, zwarte ruiter, groenpootruiter, steenloper. De platen en stranden zijn verder van belang als broedgebied voor bontbekplevier.

De Westerschelde is een belangrijk ruigebied voor de Bergeend. Deze soort ruit in de ondiepe delen ten noorden van de Hooge Platen en andere ondiepe delen. In juli en augustus kunnen meer dan 10.000 Bergeenden in de Westerschelde aanwezig zijn.

De biotopen van deze zogenaamde begrenzingsoorten hebben mede de begrenzing van het gebied bepaald.

Tabel 3.4

Vogelsoorten waarvoor de Westerschelde is aangewezen als Vogelrichtlijngebied

Kwalificerende en overige vogelsoorten opgenomen in het aanwijzingsbesluit		
Bergeend	Wulp	Smient
Blauwborst (broedvogel)	Bontbekplevier (broedvogel)	Steenloper
Bontbekplevier	Fuut	Strandplevier
Bonte strandloper	Goudplevier	Strandplevier (broedvogel)
Bruine Kiekendief (broedvogel)	Kleine mantelmeeuw	Wilde eend
Drieteenstrandloper	Kleine zilverreiger	Wintertaling
Dwergstern (broedvogel)	Kluut (broedvogel)	Zwarte ruiter
Grauwe gans	Kolgans	Zwartkopmeeuw (broedvogel)
Grote stern (broedvogel)	Kleine zwaan	Zilverplevier
Kanoetstrandloper	Krakeend	Groenpootruiter
Kluut	Lepelaar	
Rosse grutto	Middelste zaagbek	
Scholekster	Pijlstaart	
Tureluur	Slechtvalk	
Visdief (broedvogel)	Slobbeend	

Voorstel tot het verwijderen uit de database.

A119 Porseleinhoen

3.4.3

INSTANDHOUDINGSDOELSTELLINGEN VOGEL- EN HABITATRICHTLIJNGEBIEDEN

Op dit moment werkt het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit aan het opstellen van instandhoudingsdoelstellingen voor de Natura 2000 gebieden. In oktober 2005 is het Concept Natura 2000 Doelendocument gepubliceerd. Hierin zijn onder meer per Natura 2000 gebied de belangrijkste kernopgaven opgenomen en de hoofdlijnen van de doelen op gebiedsniveau. De instandhoudingsdoelen per gebied zijn in concept beschikbaar. De eerste inspraak op deze concept-doelen is afgerond. Op 27 november 2006 zijn de ontwerp-aanwijzingsbesluiten en de daarin opgenomen de instandhoudingsdoelstellingen van de eerste 111 gebieden gepubliceerd. De inspraak op deze besluiten loopt tot 19 februari 2007. Daarna volgt de wettelijke vaststelling. Zolang de definitieve aanwijzingsbesluiten niet zijn vastgesteld, gelden de huidige aanwijzingsbesluiten, waarin nog geen instandhoudingsdoelen zijn opgenomen. Bij de toetsing zijn de ontwerp-aanwijzingsbesluiten wel meegenomen om te voorkomen dat tussentijdse vaststelling een nieuwe beoordeling nodig maakt.

Als uitgangspunt in deze Habitattoets is gehanteerd dat de Passende Beoordeling zich richt op die soorten en habitats waarvoor de Natura 2000 gebieden is aangewezen of aangemeld; de kwalificerende soorten en habitats. Vooruitlopend op de vaststelling van de instandhoudingsdoelstellingen zijn alle soorten en habitattypen die opgenomen zijn in de ontwerp-instandhoudingsdoelstellingen betrokken in de Passende Beoordeling.

3.4.4

AANWIJZING IN HET KADER VAN DE NATUURBESCHERMINGSWET 1968

De Westerschelde en Voordelta zijn beide niet aangewezen als beschermd natuurmonumenten onder de oude Natuurbeschermingswet. Wel zijn gebieden in en nabij de Westerschelde aangewezen als beschermd natuurmonument.

Het betreft de gebieden:

- Schor van waarde;
- Land van Seaftinghe;
- Kievittepolder;
- Verdrongen Zwarte polder.

Bij het bepalen van de scope is beoordeeld of ten aanzien van deze gebieden negatieve effecten te verwachten zijn.

HOOFDSTUK

4 Natuurwaarden

4.1

VOORDELTA

ALGEMEEN

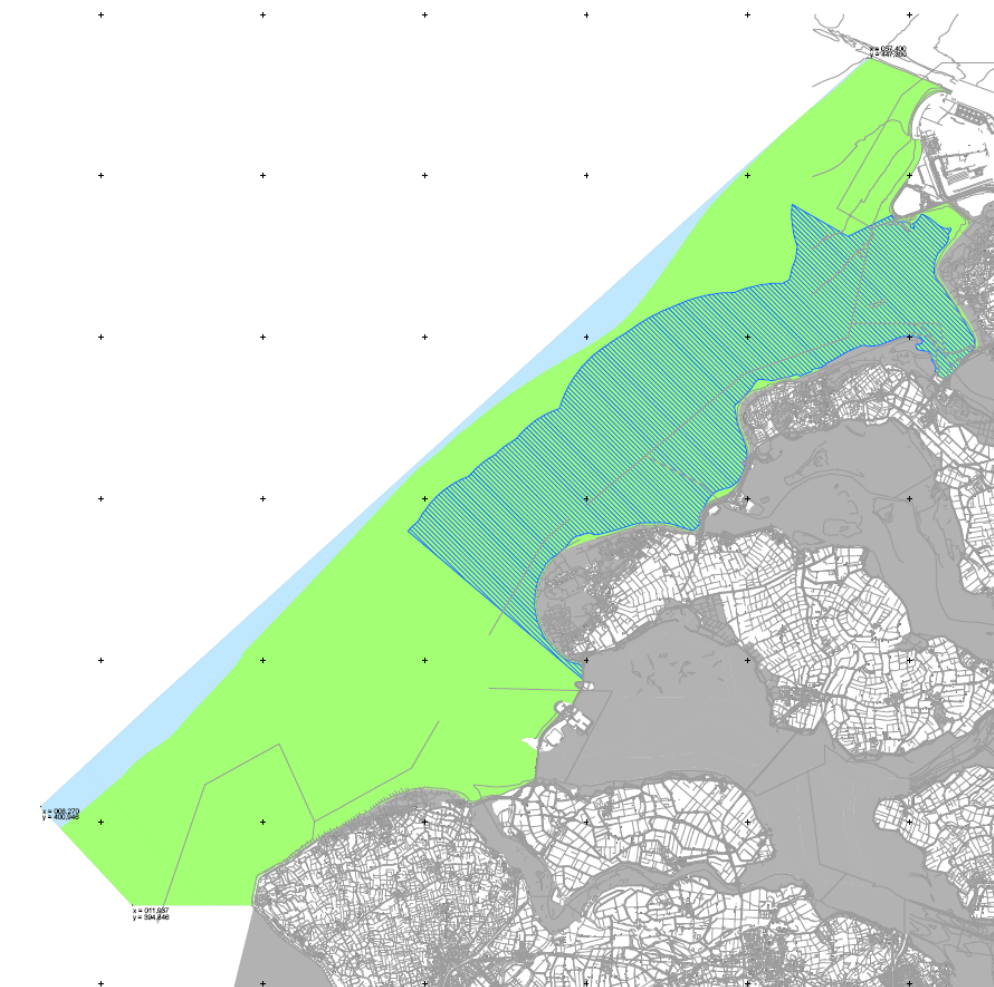
De Voordelta is een overgangsgebied tussen de Noordzee en de getijdenwateren in de Delta. De Voordelta is in zijn huidige vorm ontstaan na aanleg van de Brouwersdam (1971), de dam in het Haringvliet (1970) en de stormvloedkering in de Oosterschelde (1987). Door natuurlijke dynamiek wijzigt de morfologie van dit gebied voortdurend. De golfslag heeft het sediment in de richting van de kust verplaatst met als gevolg, dat er parallel aan de kust droogvallende zandplaten zijn ontstaan .

De totale lengte van de kustlijn van de Voordelta bedraagt bijna 100 km. De belangrijkste teruggang van de kustlijn treedt op in de omgeving van Domburg en op de meest westelijke delen van Voorne, Goeree en Schouwen. Natuurlijke kustaanwas vindt plaats langs het Brielse Gat, de Kwade Hoek, nabij de Verklikkerduinen op Schouwen, voor de Veerse Dam en bij de Brouwersdam. Het grootste deel van de zeewering bestaat uit natuurlijk gevormde duinen en aangelegde zanddammen.

Door de aanvoer van voedingsstoffen via de Westerschelde, Rijn en Maas is de voedselrijkdom van Voordelta hoog.

Afbeelding 4.1

Begrenzing Vogel- en
Habitatrichtlijngebied
Voordelta
Blauw = Vogelrichtlijn-
gebied
Groen
en Blauw = Habitatrichtlijn-
gebied
Arcering = Zeereservaat

HABITATRICHTLIJNSOORTEN EN HABITATS

De ondiepe delen van de Voordelta zijn van belang als kraamkamer voor diverse vissoorten. De vissoorten waarvoor het gebied is aangemeld zijn echter soorten die zich voortplanten in zoete wateren. Volwassen exemplaren trekken vanuit zee de rivieren op om zich daar voort te planten. De Voordelta is voor deze soorten van belang als opgroeigebied en leefgebied voor volwassen exemplaren.

Droogvallende platen zijn van belang als ligplaats voor zeehonden. Uit de recreatietellingen van de Voordelta uit 2003 blijkt dat de plaatjes voor de Kop van Goeree de belangrijkste ligplaats in de Voordelta is. Andere ligplaatsen zijn de platen voor de Brouwersdam, de platen voor Voorne en de plaat Bollen van het Nieuwe Zand. Al deze ligplaatsen liggen aan de noordzijde van de kop van Schouwen.

De habitattypen, waarvoor het gebied is aangewezen komen voor in de ondiepe delen en op overgangen van zee naar land. Het gaat om platen, ondiep water en zilte en brakke vegetaties. Deze habitattypen komen voornamelijk voor aan de noordzijde van de Kop van Schouwen. Ten zuiden van Schouwen bestaat het gebied voornamelijk uit diep water.

VOGELSOORTEN IN HET GEBIED

De Voordelta is belangrijk als voedselgebied voor viseters als Roodkeelduiker, Fuut, Aalscholver, Middelste zaagbek en sterns. Roodkeelduikers foerageren op zee, een belangrijk gebied voor deze soort ligt voor de Brouwersdam. Belangrijke visgronden voor aalscholvers liggen onder andere ter hoogte van de Kop van Schouwen en bij de Oosterscheldekering. De middelste zaagbek wordt vooral aangetroffen langs de dammen, voor de werkeilanden in de monding van de Oosterschelde. Grote sterns, die in broedkolonies in de Westerschelde nestelen, gebruiken het gehele zeegebied van de Voordelta als voedselgebied. Hetzelfde geldt voor in het gebied pleisterende dwergmeeuwen en voor kleine mantelmeeuwen afkomstig van broedkolonies langs en Zeeuwse kust. Visdieven, waaronder broedvogels afkomstig uit aangrenzende Natura 2000 gebieden, blijven doorgaans dicht bij de kust.

De verspreiding van schelpdieretende soorten als toppereend, zwarte zee-eend en eidereend wordt in belangrijke mate bepaald door de ligging van geschikte voedselgebieden (bestaande uit banken van kokkels, mossels en halfgeknotte strandschelpen *Spisula subtruncata*). In de jaren negentig waren deze onder andere gelegen in de mondingsgebieden van Oosterschelde; in de jaren tachtig foerageerden zwarte zee-eenden ook ter hoogte van de Kop van Schouwen. Drieteenstrandloper en Steenloper zijn gebonden aan respectievelijk stranden en strekdammen of basaltdijken in het gebied. Vooral bij vorst fungeert de Voordelta als opvanggebied voor veel watervogels van elders. In koude winters is de Voordelta dan van veel betekenis voor futen en duikeenden.

4.2

WESTERSCHELDE

ALGEMEEN

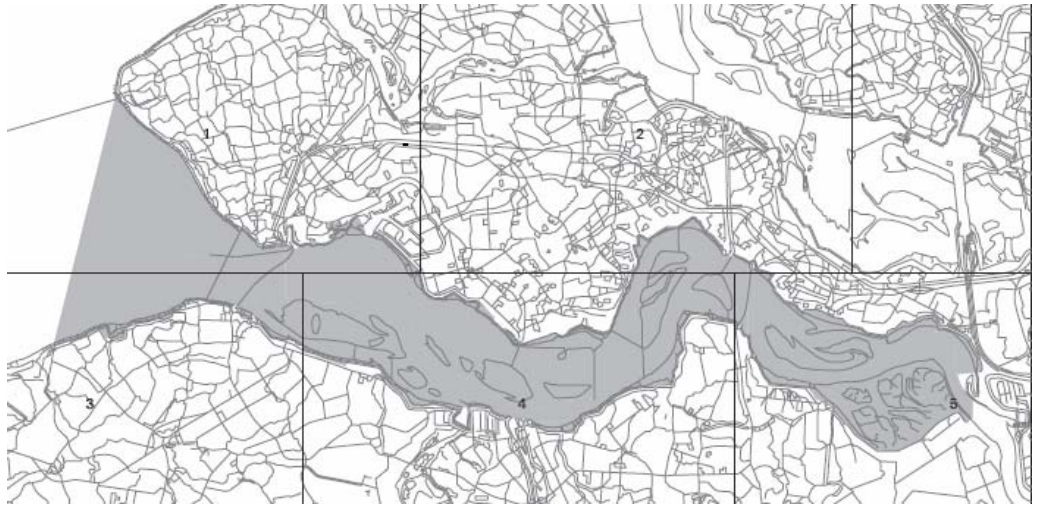
De Westerschelde is de zuidelijke tak van het oorspronkelijke mondingsgebied van de rivier de Schelde en het nog enige intact zijnde estuarium in het Delta-gebied. In een estuarium vindt een geleidelijke overgang van zoet naar zout plaats. Deze overgang is van belang voor verschillende trekkende vissoorten, zoutminnende vegetaties en bijbehorende fauna.

Het gebied bestaat uit een complex van diepe en ondiepe geulen, slikken, platen en kwelders. Het zoutgehalte in de Westerschelde neemt toe van oost naar west, de invloed van het getij is afhankelijk van de afstand tot de Noordzee en de breedte van de waterweg. Het getijverschil is 4 m bij Vlissingen, maximaal zo'n 6 m bij Schelle (ten zuiden van Antwerpen) en neemt dan af tot 2 m bij de sluizen van Gent. De laatste jaren is het Nederlandse deel van het estuarium zoeter geworden.

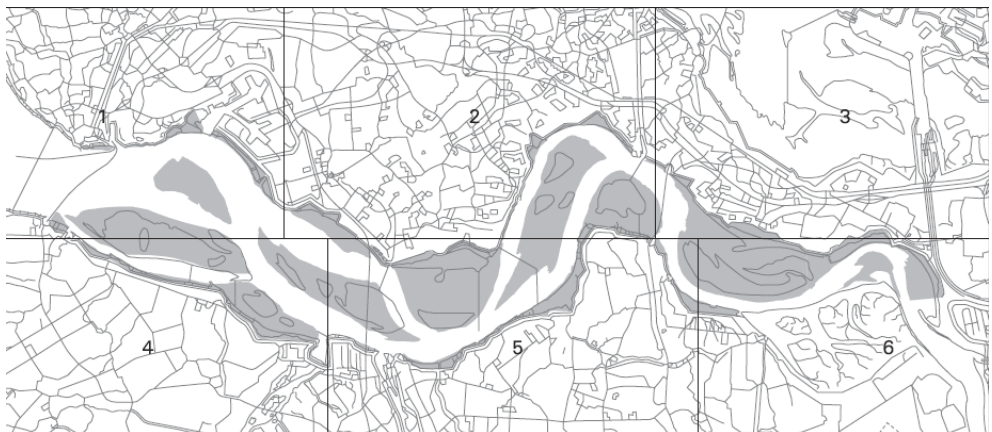
Naast de habitats die onder invloed staan van het zeewater kent de Westerschelde drogere habitattypen in de vorm van kleine duingebieden als de Kaloot, de Hooge Platen en Rammekensduinen.

Afbeelding 4.2

Begrenzing van het
Habitatrichtlijn Westerschelde

Afbeelding 4.3

Begrenzing
Vogelrichtlijngebied
Westerschelde

HABITATRICHTLIJNSOORTEN EN HABITATS

Nauwe korfslak is een klein landslakje dat voorkomt in kustreep van Zeeuws Vlaanderen, langs de noordkust van Walcheren. De vissoorten Zeeprik, Rivierprik, en Fint kunnen in de gehele Westerschelde voorkomen. De Groenknolorchis komt alleen in de Inlaag Hoofdplaat voor, een binnendijks gebied. Voor de Zeehond zijn met name de ligplaatsen kwetsbaar voor verstoring. Belangrijke ligplaatsen zijn de Hooge Platen (inclusief de Hooge Springer), de platen van Valkenisse, maar ook de andere droogvallende platen worden regelmatig gebruikt. Vooral de delen van platen die grenzen aan dieper water zijn geschikt als ligplaats. Vanaf deze plaatsen kan in geval van gevaar snel het water bereikt worden.

Vegetaties die onderdeel uitmaken van habitattypen waarvoor de Westerschelde is aangemeld komen voor in gebieden met duinvorming en gebieden met zilte vegetaties. In de omgeving van het projectgebied gaat het om de begroeiing op de Hooge Platen, de kwelders bij Rammekenshoek en de Kaloot.

VOGELS IN HET GEBIED

De broedkolonies van grote stern en dwergstern bevinden zich op de Hooge Platen en 'Voorland van Nummer Een' (dwergstern), terwijl visdief, kluut, bontbekplevier en strandplevier behalve op de Hooge Platen ook elders in het estuarium en omgeving nestelen. De dwergstern benut vooral het Vaarwater langs Hoofdplaat tussen Breskens en Hoofdplaat. Het voedselgebied van de visdief is onder meer gelegen in de driehoek De Bol (Hooge Platen), Breskens, Vlissingen en rond de Hooge Platen. De fuut wordt in het winterseizoen vooral aangetroffen nabij Saeftinge en ten zuiden van de Hooge Platen. Het leefgebied van de middelste zaagbek is hoofdzakelijk beperkt tot de westhelft van het estuarium. De Westerschelde is naast de Oosterschelde de belangrijkste pleisterplaats voor doortrekkende en overwinterende steltlopers in het Deltagebied. De Hooge Platen, Inlaag 1887 bij Ellewoutsdijk en de schorren vormen belangrijke hoogwatervluchtplaatsen binnen het gebied. De zwemeenden pleisteren met name in de omgeving van Saeftinge, Hellegatschor en Paulinaschor. Ganzen benutten onder meer de Hooge Platen, Zuidgors en de Platen van Valkenisse als slaappleats. Het gebied fungeert verder als belangrijk ruigebied voor de bergeend (wateren rond Hooge Platen en in oostelijk deel ter hoogte van het Verdrongen Land van Saeftinge en bij Ossensisse). Het water van Westerschelde is troebel en daardoor minder geschikt voor zichtjagers als Middelste zaagbek. Door de hoge stroomsnelheid is weinig geschikt voedsel aanwezig voor duikeenden.

4.3

SCHOR VAN WAARDE

Het Schor van Waarde ligt in het oosten van de Westerschelde, oostelijk van het dorp Waarde. Voor het schor liggen uitgestrekte slikken. Het schor dreigde door afkalving steeds kleiner te worden. Om het afkalven tegen te gaan zijn twee lange kribben aangelegd.

4.4

VERDRONKEN LAND VAN SAEFTINGHE

Het Verdrongen land van Saeftinghe is één van de grootste intergetijdegebieden van West-Europa. Het gebied ligt in het oosten van de Westerschelde. Het gebied is van belang voor ganzen, steltlopers en Blauwborst. Daarnaast komen grote oppervlaktes met schorvegetaties voor.

4.5

ZWIN EN KIEVITTEPOLDER

Het Natuurmonument Zwin en Kievittepolder ligt tegen de Belgische grens. Het gebied is onder meer van belang voor Boomkikker en Kamsalamander.

4.6

VERDRONKEN ZWARTE POLDER

De Verdrongen Zwarte Polder ligt aan de Noordzeekust van Zeeuwsch Vlaanderen. Het gaat om een gebied met zandige schorren dat van belang is voor Nauwe korfslak, en schorvegetaties.

4.7

VEERSE MEER

Het Veerse Meer is aangewezen als Vogelrichtlijngebied. Het gebied is voor Aalscholver en Kleine mantelmeeuw van belang als broedgebied. Voor Brandgans, Middelste zaagbek, Smient en Meerkoet is het gebied van belang als rust- en foerageergebied buiten het broedseizoen. De Middelpaten die van belang zijn als broedgebied en rustplaat zijn alleen met excursies toegankelijk.

4.8**OOSTERSCHELDE**

De Oosterschelde valt zowel onder de Vogel- als onder de Habitatrichtlijn. Het gebied is van belang voor Gewone zeehond, steltlopers, eenden en ganzen. Sinds de aanleg van de Oosterscheldekering neemt het areaal schorren en platen af door de opvulling van de geulen (zandhonger). Voor Gewone zeehond is de Roggenplaat de belangrijkste ligplaats. Slikken en platen zijn belangrijk als foerageergebied voor vogels.

HOOFDSTUK

5 Recreatie

5.1

HUIDIGE SITUATIE

Beschikbaarheid en bruikbaarheid van de gegevens

Om een beeld te krijgen van de verspreiding van recreanten in ruimte en tijd is gebruik gemaakt van de recreatietellingen van de Westerschelde van 2002 en 2005, uitgevoerd door de Werkgroep Recreatie-onderzoek Deltawateren. Deze tellingen worden uitgevoerd vanuit een vliegtuigje en vinden plaats bij hoogwater, bij laagwater, door de week en in het weekend. Per seizoen worden 13 tellingen uitgevoerd. Uit de tellingen blijkt dat er grote verschillen zijn, afhankelijk van het weer, hoogwater of laagwater en tussen week en weekend. De tellingen geven een goed beeld van de verdeling tussen de verschillende typen boten en de verdeling over de verschillende gebieden. Voor de afbakening van het hoogseizoen zijn de tellingen minder geschikt, doordat er veel uitschieters tussen zitten en de omstandigheden sterk wisselen per telling. Een hoge waarde in het weekend in mei bij mooi weer is slecht vergelijkbaar met een windrige dag midden in de week in juli. Van de jachthaven van Breskens zijn over de periode 1996 tot 2006 gegevens bekend van het aantal passantenovernachtingen per week. De haven van Breskens heeft 580 ligplaatsen, waarvan 80 plaatsen voor passanten. In het hoogseizoen worden daarnaast ook vrije vaste ligplaatsen aan passanten verhuurd. De haven ligt in het westen van de Westerschelde en is daarmee goed vergelijkbaar met de situatie in Vlissingen. Het aantal passanten geeft geen directe informatie over het vaargedrag van boten met een vaste ligplaats. Het geeft echter wel een goede indicatie van het hoogseizoen en de lengte van het voor- en het naseizoen. Doordat de gegevens over een lange periode beschikbaar zijn worden effecten van mooie of slechte zomers uitgemiddeld. Deze gegevens zijn daarom gebruikt om de spreiding van de recreatie in het seizoen te bepalen.

Aantal ligplaatsen

In de huidige situatie zijn ongeveer 1300 ligplaatsen rond de Westerschelde aanwezig. Dit is minder dan in de Oosterschelde (3800) en in het Veerse Meer (4200). Door de beroepsvaart met vooral grote zeeschepen en het sterke getij is de Westerschelde minder geliefd als watersport gebied. In Breskens zijn 580 ligplaatsen aanwezig.

Verdeling in de tijd

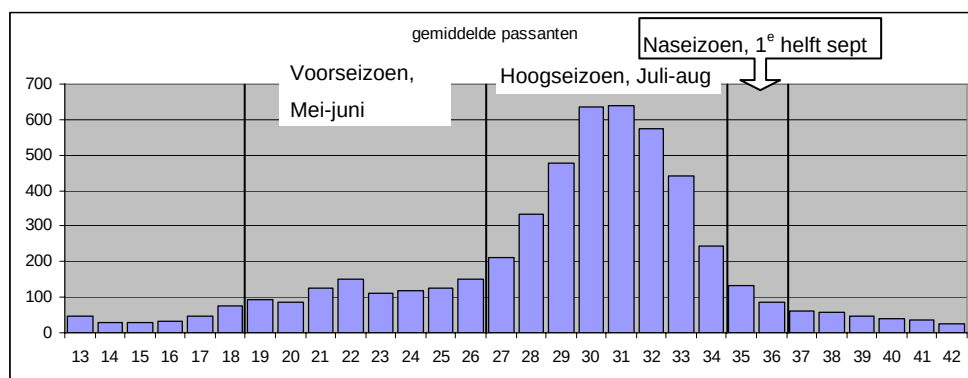
De drukste maanden zijn juli en augustus, buiten die periode zijn vooral de weekenden druk. In mei begint het voorseizoen dat loopt tot en met september. Uit de gegevens van jachthaven Breskens blijkt dat de piek in week 30 en 31 ligt. Daarnaast duurt het voorseizoen langer dan het naseizoen. Vanaf week 19 (begin mei) kunnen pieken optreden die afhankelijk zijn van het weer en vakanties.

In de periode van 1996 tot 2006 zijn geen verschuivingen te zien in het begin of het einde van de drukke periode.

Uit de recreatietellingen van de provincie blijkt een dalende trend van het aantal waargenomen vaartuigen in de Westerschelde. Passanten blijven gemiddeld twee dagen in de jachthaven van Vlissingen liggen (mondelinge mededelingen de heer Blankenburg, havenmeester Michiel de Ruyterhaven). Of passanten blijven liggen is voornamelijk afhankelijk van het weer. Bij slecht weer kiezen passanten vaak voor een dagje de stad in.

Afbeelding 5.1

Gemiddeld aantal passanten in de jachthaven Breskens per week over de periode 1996 tot 2006.

Verdeling in de ruimte

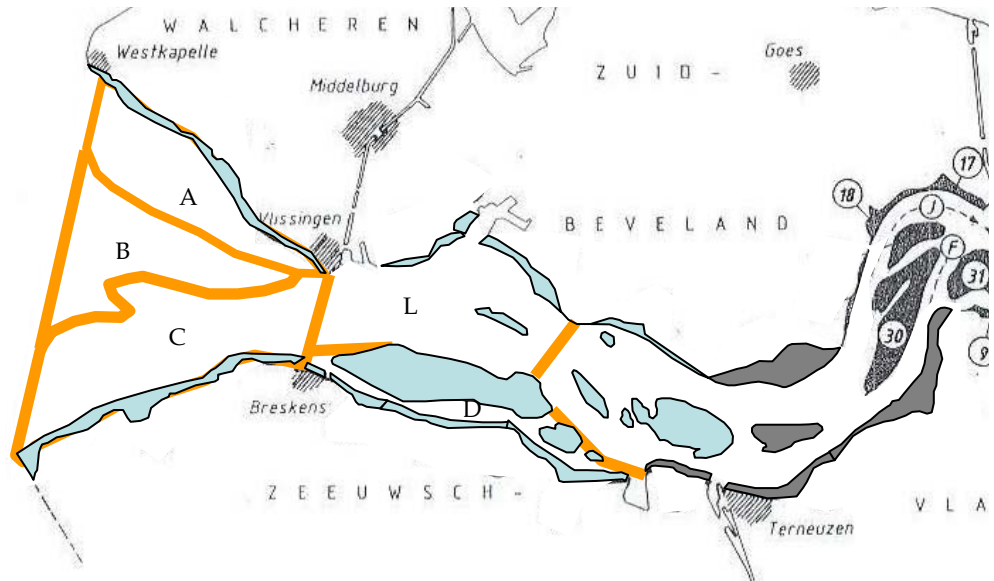
Uit recreatietellingen blijkt dat 60 procent van de vaartuigen in 2005 in het westelijk deel van de Westerschelde is waargenomen. De verdeling over de vaargebieden tussen 2002 en 2005 is vrijwel gelijk. Opvallend is het grote aantal vaartuigen in de Wielingen, en het relatief grote aandeel van de kust van Zeeuwsch Vlaanderen ten opzichte van het kustgebied van Walcheren.

Uit gesprekken met havenmeesters in Vlissingen komt naar voren dat het gebruik van de Westerschelde en de omliggende gebieden in twee categorieën valt op te delen: Langere tochten, naar bijvoorbeeld Engeland of de Vlaamse kust en weekendtochten. Populaire bestemmingen voor weekendtochten zijn havens die op een dag afstand liggen, zoals Zierikzee en Yerseke. Ook wordt wel door het Kanaal door Walcheren richting het Veerse Meer gevaren.

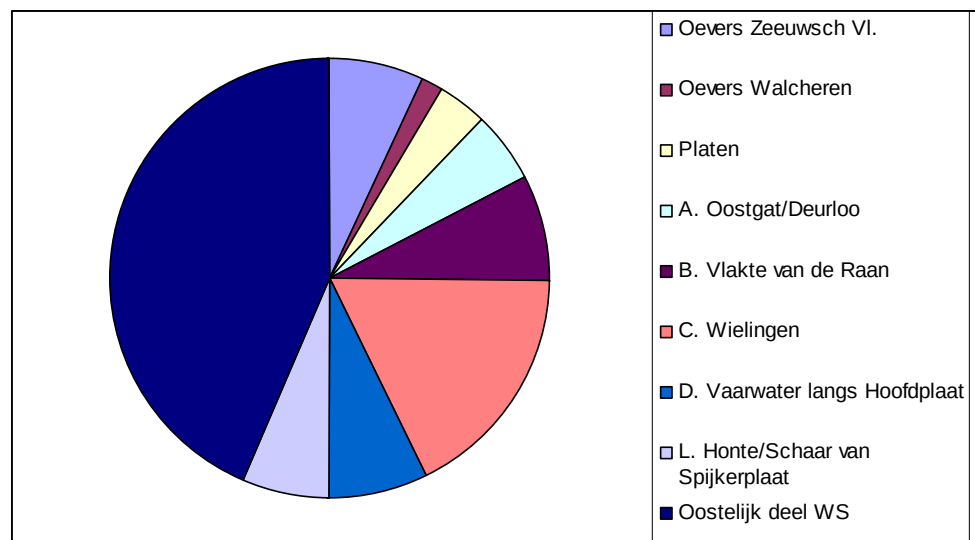
Dagtochten worden minder vaak gemaakt, een enkele keer wordt wel een rondje om de Hooge Platen gevaren. De zeilboten blijven uit de buurt van de ondiepe delen, vanwege de kiel. Ook de grotere motorcruisiers hebben een zodanige diepgang dat ze niet in de ondiepe delen kunnen komen. De recreatietellingen spreken dit beeld echter tegen.

Afbeelding 5.2

Ligging van de
recreatietergebieden:
A = Oostgat/Deurloo
B = Vlake van de Raan
C = Wielingen
D = Vaarwater langs
Hoofdplaat
L = Honte / Schaar van
Spijkerplaat

Afbeelding 5.3

Verdeling van het totaal aantal
vaartuigen over de
vaargebieden in 2005.

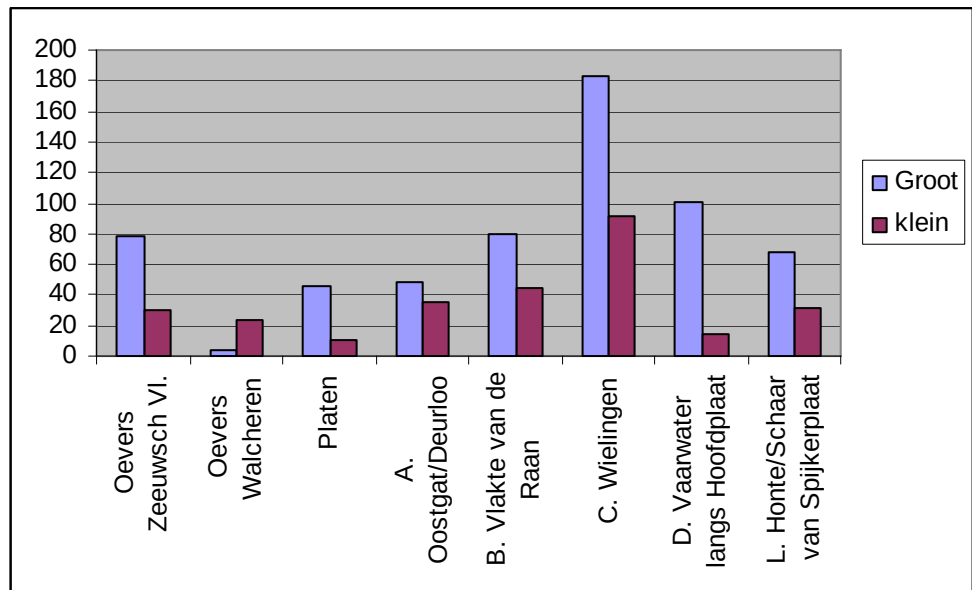

Verdeling over type vaartuigen

Circa 50 % van de getelde vaartuigen in 2002 en 2005 bestaat uit kajuitzeilboten van meer dan zeven meter lang (recreatietellingen Provincie Zeeland). Het aandeel motorcruisers bedraagt 20%. De gemiddelde lengte van de boten die in Vlissingen liggen bedraagt 12 meter (mondelinge mededeling dhr. Blankenburg). Bij de verdeling tussen grote en kleine watersport valt op dat het aandeel van grote vaartuigen groter is dan op basis van gesprekken met de havenmeesters verwacht was. Ook in het meer zeewaarts gelegen deel van de Westerschelde bedraagt het aantal kleine vaartuigen de helft of meer van het aantal kajuitzeilers en motorboten (telgegevens 2005 Provincie Zeeland). Een andere opvallende constatering is dat de platen niet alleen door kleine vaartuigen bezocht worden, maar juist door relatief veel grotere vaartuigen. Bij de verdere beoordeling is uitgegaan van de tellingen.

Afbeelding 5.4

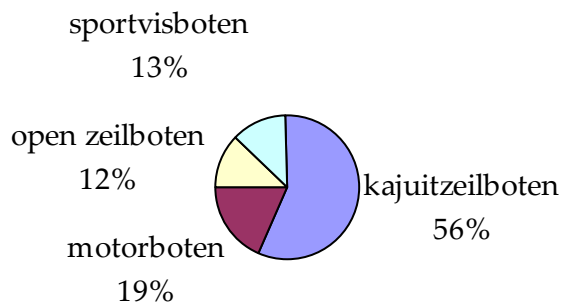
Overzicht van de verhouding tussen grote en kleine vaartuigen in de verschillende vaargebieden.
Weergegeven is het totaal aantal getelde vaartuigen in 13 teldagen in 2005 in de Westerschelde.
Grote watersport is kajuitzeilboten en motorkruisers.

In 2005 bestond 56% van het aantal getelde vaartuigen uit kajuitzeilboten. Motorboten vormden de tweede categorie met 19%, gevolgd door sportvisboten en open zeilboten met respectievelijk 13 en 12 % (zie afbeelding 5.5). Dit beeld komt overeen met de tellingen uit 2002, alleen open zeilboten zijn aanmerkelijk toegenomen, mogelijk omdat in deze categorie in 2005 ook catamarans zijn toegevoegd.

Afbeelding 5.5

Verdeling tussen typen vaartuigen in de Westerschelde op basis van de recreatietellingen 2005.

Recreatie rond de Hooge Platen

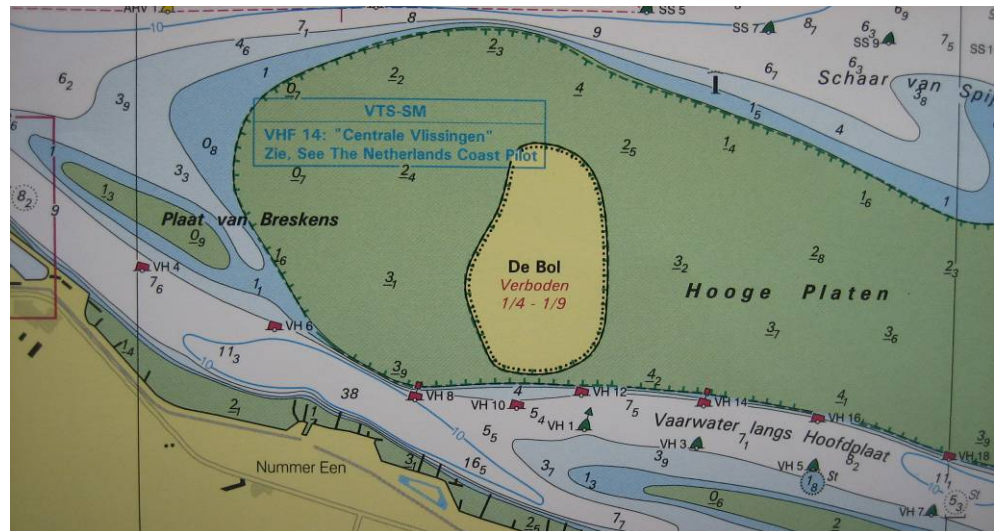
Het maximaal aantal getelde stilliggende vaartuigen bij de Hooge Platen in 2005 en 2002 bedraagt respectievelijk 12 en 37 vaartuigen. Bij de Hooge Platen leggen in de zomerperiode op een gemiddelde mooie dag 30 tot 40 boten aan (mondelinge mededeling de heer F. Schenk). Een gedeelte van het gebied is afgesloten in het broedseizoen. Medewerkers van de Zeeuwsch Landschap houden vanaf een boot toezicht op het gebied.

De recreanten leggen aan op de steile oevers van de zandplaat in het westen van de Hooge Platen (zie afbeelding 5.7). De meeste recreanten blijven buiten het afgesloten gebied. Op de vaarkaart van de Westerschelde is aangegeven dat het gebied niet toegankelijk is in het broedseizoen en er staan borden rond het gebied (zie afbeelding 5.6). De recreatie speelt zich voornamelijk op de zandplaat af, waar gezond, gebarbecued en gesport wordt. Wanneer recreanten zich richting het afgesloten gebied begeven, worden ze aangesproken door de medewerkers van het Zeeuwsch Landschap.

Daarnaast wordt incidenteel (hooguit 1 maal per jaar) voorlichting gegeven in de jachthaven van Breskens. De voorlichting bestaat uit een praatje of een artikel in het havenbladje. De indruk bestaat dat mensen die het afgesloten gebied betreden over het algemeen niet bekend zijn in het gebied. De recreanten uit Breskens houden zich over het algemeen goed aan de regels.

Afbeelding 5.6

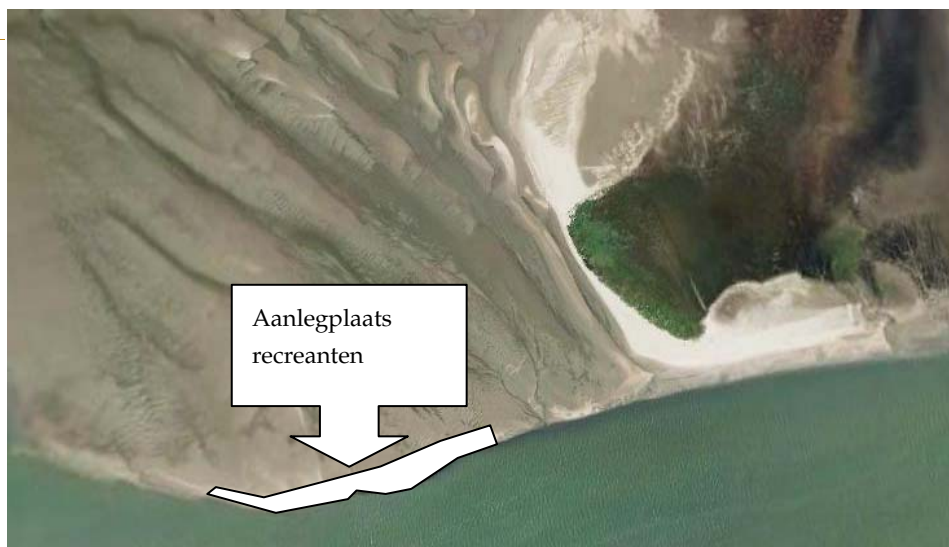
Detail van de vaarkaart Westerschelde met het afgesloten gebied bij De Bol.

Aan de noordzijde van de Hooge Platen liggen af en toe (zeil)boten voor anker (mondelinge mededeling de heer Vroegindeweyj). Gemiddeld zijn per telling in 2005 bij laagwater 3 vaartuigen en 7 recreanten op de Hooge Platen waargenomen. Het maximaal waargenomen aantal recreanten op de Hooge Platen bedraagt 45. Het type boten dat bij de Hooge Platen komt bestaat voor 75% uit motorcruisers. Het aantal getelde vaartuigen bij de Hooge Platen is ten opzichte van 2002 is aanzienlijk afgenomen van 60 naar 24 (tellingen Provincie Zeeland). Hieruit is niet op te maken dat sprake is van een dalende trend. In 2002 zijn twee tellingen met laagwater uitgevoerd tijdens piekdagen met meer ongeveer 900 recreanten en meer dan 300 vaartuigen (bij een gemiddelde temperatuur van 24,5 en 23,1 °C). In 2005 zijn slechts tijdens één dag meer dan 550 recreanten geteld, bij hoogwater, en tijdens één dag maximaal 200 varende vaartuigen bij laagwater (gemiddelde temperatuur van respectievelijk 17,6 en 16,2 °C). De tellingen zijn door de verschillende weersomstandigheden niet zonder meer te vergelijken.

Afbeelding 5.7

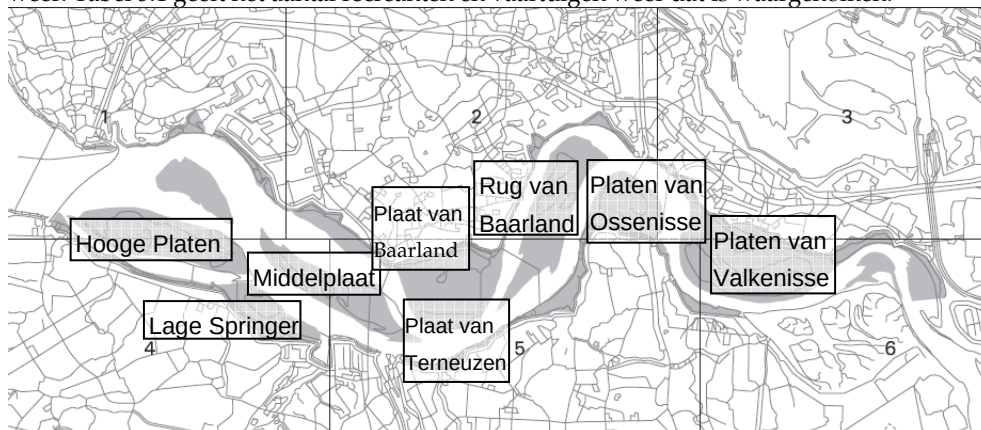
Locatie waar recreanten aanleggen op de Hooge Platen (tevens ligplaats zeehonden).

Recreatie op en rond overige platen

Tijdens de recreatietellingen in 2002 en 2005 is het aantal stilliggende vaartuigen op platen geteld, evenals het aantal recreanten. Figuur 5.8 geeft de namen van de verschillende platen weer. Tabel 5.1 geeft het aantal recreanten en vaartuigen weer dat is waargenomen.

Afbeelding 5.8

Namen van de platen in de Westerschelde

Uit de recreatietellingen blijkt dat in 2005 aanmerkelijk minder vaartuigen en recreanten zijn waargenomen op droogvallende platen dan in 2002. Ook het totaal aantal waargenomen recreanten en vaartuigen was lager in 2005. Het meest bezocht worden de Hooge Platen, de Platen van Ossenisse en de Platen van Valkenisse.

Tabel 5.1

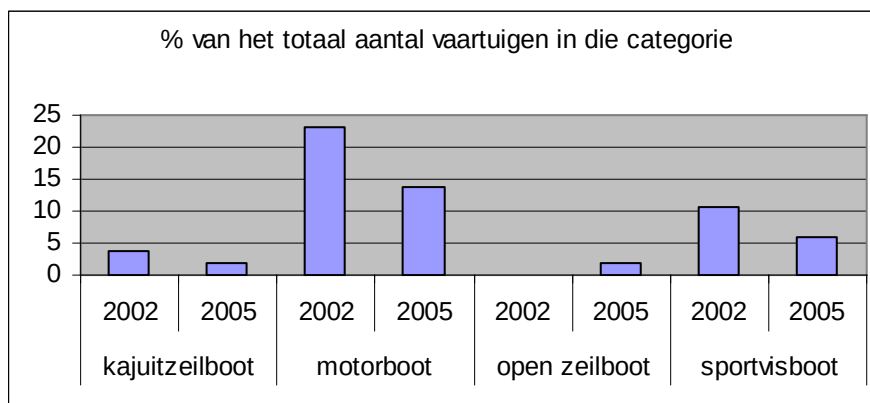
Totaal aantal recreanten waargenomen op de platen in de Westerschelde tijdens 13 tellingen in 2005 en 14 in 2002, waarvan respectievelijk 7 en 9 bij laagwater.

2005 en (2002)	Recreanten	Kajuitzeilboten	Motorboten	sportvisboten	Overige boten
Hooge Platen (incl. Hooge Springer)	50 (59)	4 (16)	16 (39)	0 (3)	1 (0)
Lage Springer	2 (18)	2 (9)	5 (12)	0 (1)	1 (0)
Middelplaat	0 (8)	1 (0)	1 (0)	0 (9)	0 (0)
Plaat van Terneuzen	1 (0)	0 (1)	0 (0)	0 (0)	0 (0)
Plaat van Baarland	1 (4)	0 (0)	1 (0)	0 (0)	0 (0)
Rug van Baarland	4 (11)	3 (6)	0 (8)	1 (9)	0 (2)
Platen van Ossenisse	4 (51)	2 (5)	2 (19)	3 (3)	6 (4)
Platen van Valkenisse	21 (38)	2 (11)	7 (26)	3 (4)	10 (0)
Totaal	82 (185)	14 (41)	31 (104)	7 (29)	18 (6)

Wanneer gekeken wordt naar het percentage van per type vaartuig dat stilligt op een plaat ten opzichte van het totaal blijkt dat relatief veel motorboten en sportvisboten de platen bezoeken. Het aantal kajuitzeilboten blijft onder de vijf procent.

Afbeelding 5.9

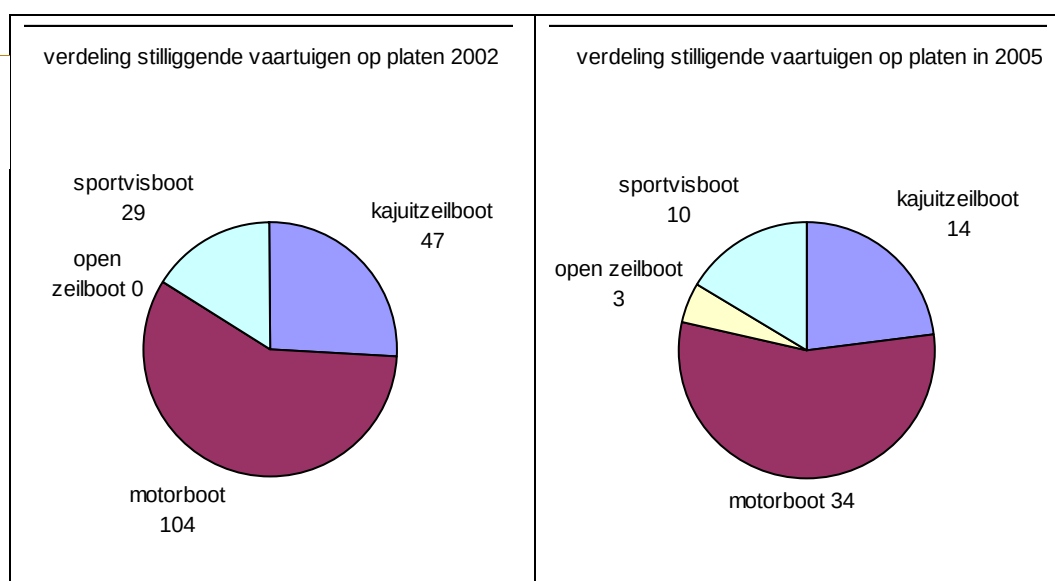
Percentage van het totaal aantal vaartuigen per categorie dat stilligt op een plaat.

Doordat kajuitzeilers de grootste categorie zijn, leidt dit kleine percentage toch tot een behoorlijke bijdrage aan het aantal vaartuigen op platen.

Afbeelding 5.10

Verdeling van het aantal stilliggende vaartuigen op platen over de categorieën.

Vaargedrag

Bij het vaargedrag is onderscheid te maken tussen dagtochten, weekendtochten en langere tochten. Op basis van de gesprekken met havenmeesters en zeilverslagen op internet zijn de verschillende mogelijkheden beschreven. Daarnaast is op basis van de recreatietellingen gekeken naar de verhouding tussen het aantal stilliggende en varende vaartuigen.

Dagbestemmingen

Dagbestemmingen zijn het Veerse Meer, een rondje Hooge Platen, Terneuzen en Ellewoutsdijk. Deze bestemmingen liggen allemaal binnen enkele uren zeilen van Vlissingen. Ook bestemmingen verder in de Westerschelde zijn nog bereikbaar, maar door het getij is het lastig binnen een dag heen en terug te varen. De Roompot ligt op circa vijf uur varen van Vlissingen, en is daarmee niet aantrekkelijk als doel voor een dagje varen.

De haven van Paal ligt op circa 6 uur varen, deze haven is alleen bij hoogwater bereikbaar. Hansweert en Yerseke zijn net te doen, maar dit is wel krap op een dag. De meest waarschijnlijk dagtochtjes zijn een rondje Hooge Platen, of een rondje om de Middelpaalt. Wanneer men ook nog wil recreëren op een plaat zijn deze platen het meest waarschijnlijke vaardoel.

Weekendbestemmingen

In een weekend kan een tocht via de Oosterschelde gemaakt worden, ook Antwerpen en de Belgische kust zijn bereikbaar in een weekend. Een tocht via Hansweert naar Wemeldinge en dan via de Roompotsluis terug over de Noordzee is goed mogelijk.

Vakantiebestemmingen

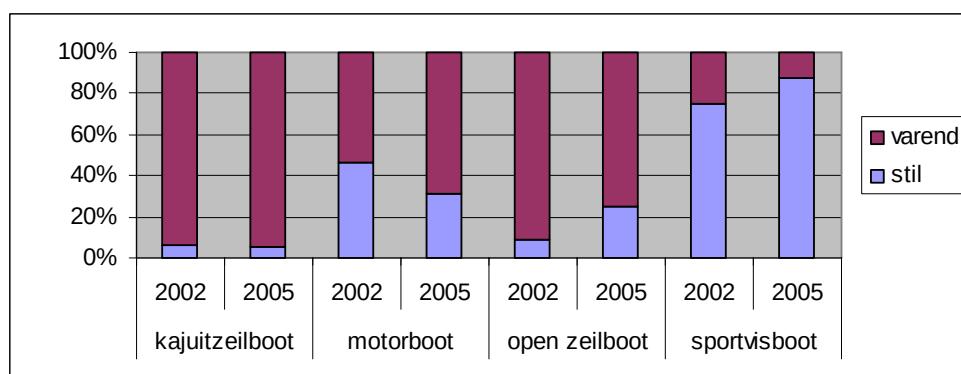
Vanaf Vlissingen kan via de Belgische en Frans kust het Kanaal overgestoken worden. Ook is het overig deltagebied te bevaren.

Verhouding tussen varen en stilliggen per type vaartuig

Per type vaartuig is de verdeling weergegeven tussen stilliggende en varende vaartuigen. Hieruit blijkt dat sportvisboten het meeste stilliggen. Hierna volgen motorboten. Sportvisboten varen naar een goede plek en blijven daar vervolgens stilliggen. Het beeld bestaat dat de nadruk bij motorboten meer ligt op recreëren en minder op varen in vergelijking met zeilboten. Bij kajuitzeilboten ligt de nadruk duidelijk op varen. Over het algemeen wordt van haven naar haven gevaren.

Afbeelding 5.11

Verhouding tussen stilliggende en varende vaartuigen per categorie.

5.2

TOEKOMSTIGE SITUATIE

Door de realisatie van het project zal het aantal ligplaatsen in de Westerschelde toenemen met circa 70%. Het gaat hierbij om 400 tot 500 vaste ligplaatsen, 100 tot 150 passantenplaatsen en nog een aantal ligplaatsen dat direct aan woningen gekoppeld is. De 400 tot 500 ligplaatsen en de passantenplaatsen zijn voornamelijk op zeezeilers gericht.

Afbeelding 5.11

Toekomstige situatie in het gebied Dokkershaven.

Verdeling van toekomstige ligplaatsen over type vaartuigen

Op basis van de huidige samenstelling van de boten in de havens en kenmerken van de Westerschelde is te verwachten dat het voornamelijk om kajuitzeilboten en motorcruisers zal gaan.

Op basis van de volgende aannames is de toekomstige verdeling over de typen vaartuigen in beeld gebracht:

- Binnen de ligplaatsen die gericht zijn op zeezeilers is de verdeling tussen zeezeilers en motorboten 9:1.
- De boxen voor motorboten worden voor 90% door motorboten gebruikt.
- De verdeling van de ligplaatsen die gekoppeld zijn aan huizen komt overeen met de gemiddelde verdeling tussen typen vaartuigen zoals blijkt uit de recreatietellingen.
- De verdeling over de overige ligboxen voor passanten komt overeen met de gemiddelde verdeling tussen typen vaartuigen zoals blijkt uit de recreatietellingen.
- In het Edisongebied wordt het maximum van 500 ligplaatsen gerealiseerd.

Dit leidt tot de volgende verdeling over de typen vaartuigen:

- 625 kajuitzeilboten.
- 190 motorboten.
- 135 overige boten (sportvisboten, kleine open zeilboten).

Wanneer de toekomstige ligplaatsen verdeeld worden over de vaartuigtypen conform de gemiddelde verdeling in het westelijk deel van de Westerschelde leidt dit tot de volgende verdeling:

- 530 kajuitzeilboten.
- 182 motorboten.
- 196 overige boten (sportvisboten, kleine open zeilboten).

Het aantal kajuitzeilboten en het aantal motorboten zal door de uitbreiding, op basis van de gemaakte aannames ruim verdubbelen. De belasting van de vaargebieden, oevergebieden en platen zal daarmee ook meer dan verdubbelen.

HOOFDSTUK

6

Scope van de Passende Beoordeling

6.1**INLEIDING**

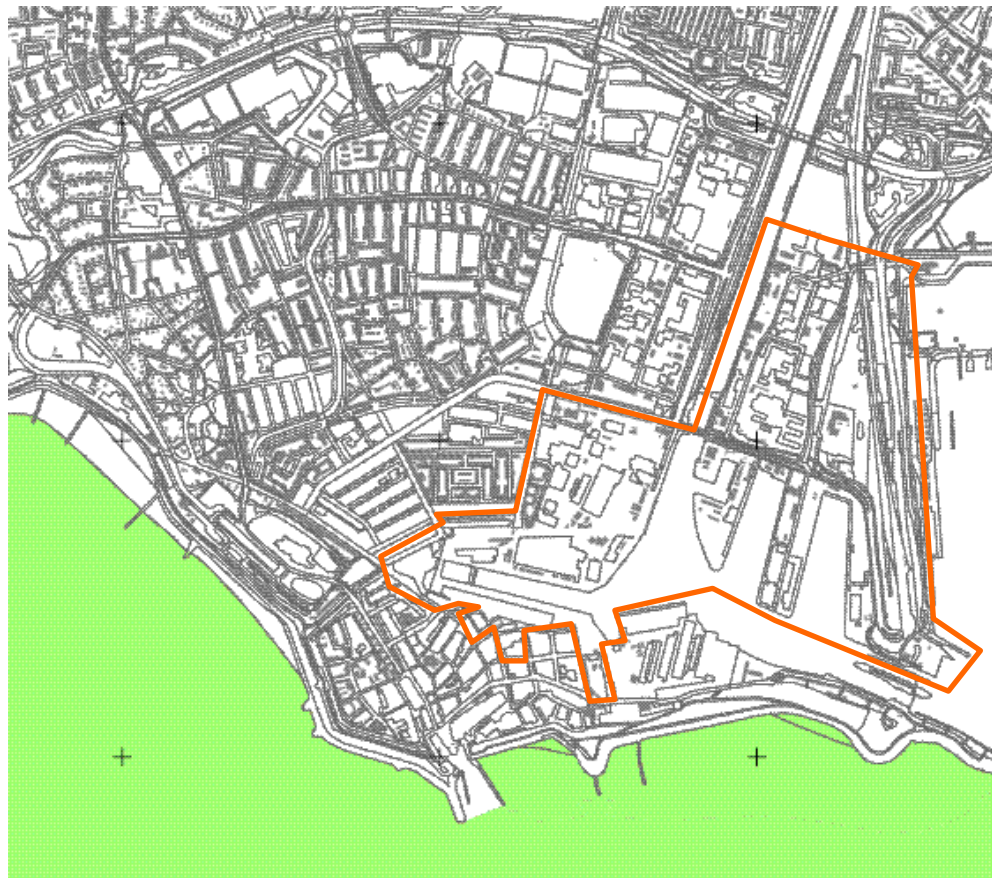
In dit hoofdstuk wordt aangegeven op welke habitats en soorten die aangewezen zijn in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 mogelijk effecten optreden door de toename van recreatie in de Natura 2000 gebieden.

6.2**EFFECTEN**

De ingreep bestaat uit woningbouw en de aanleg van een jachthaven. Het plangebied ligt op een afstand van minimaal vijftig meter tot de Westerschelde. Het grootste deel van het plangebied ligt op grotere afstand van de Westerschelde (zie figuur 6.2).

Afbeelding 6.1

Ligging van het plangebied ten opzichte van de Westerschelde. Het plangebied ligt binnen de bebouwde kom van Vlissingen.

Het plangebied ligt binnen de bebouwde kom van Vlissingen. In de directe omgeving van het plangebied zijn geen verstoringsgevoelige natuurwaarden die onderdeel uitmaken van het Vogel- of Habitatrichtlijngebied de Westerschelde aanwezig. De woningbouw leidt niet tot een significante toename van de geluidsbelasting, lichtvervuiling of luchtvervuiling. Alleen in het noordelijk deel van het Edisongebied kan sprake zijn van overschrijding van de voorkeursgrenswaarde van 57 dB(A). Dit gedeelte van het plangebied ligt op meer dan een kilometer afstand van de Westerschelde. De effecten van woningbouw en stadsverkeer leiden niet tot een verandering van de geluidsbelasting op de Westerschelde van enige betekenis. De realisatie van woningen zal niet tot een dergelijke toename van verlichting leiden dat effecten van enige betekenis op de Westerschelde te verwachten zijn. De aanleg van de jachthaven en de aan woningen gekoppelde ligplaatsen leidt op zichzelf niet tot negatieve effecten op de Westerschelde. Het gebruik van de jachthaven en de ligplaatsen kan leiden tot een toename van verstoring in (delen van) de Westerschelde. Toename van verstoring kan leiden tot negatieve effecten op de natuurwaarden. Deze Passende Beoordeling richt zich op het bepalen van de effecten van een toename van de recreatieve druk op de Westerschelde door de aanleg van nieuwe ligplaatsen in het plangebied.

6.3

REIKWIJDTE VAN EFFECTEN

De Natuurbeschermingswet kent externe werking. Negatieve effecten op beschermde gebieden van projecten buiten het beschermde gebied vallen onder de werking van de Natuurbeschermingswet. De vraag is hoe ver de effecten van extra ligplaatsen reiken. Effecten op de Westerschelde kunnen niet bij voorbaat worden uitgesloten. Vaartuigen kunnen via de Westerschelde naar de Voordelta, het Veerse Meer, de Oosterschelde en verder. Uitgangspunt bij deze beoordeling is dat de effecten te koppelen zijn aan de extra ligplaatsen in Vlissingen. Wanneer tochten verder gaan dan de Voordelta, Oosterschelde en het Veerse Meer zal overnacht moeten worden op of buiten ander ligplaatsen. Dit geldt tevens voor tochten naar sommige (of grote delen) van de genoemde gebieden. Per gebied is aangegeven of effecten al dan niet te verwachten zijn.

Westerschelde

Het plangebied ligt op korte afstand van de Westerschelde. Vanuit het plangebied kunnen vaartuigen of door het Kanaal door Walcheren richting het Veerse Meer of de Westerschelde op. Aangezien een groot deel van ligplaatsen gericht is op zeezeilers, zal het merendeel van de vaarbewegingen richting de Westerschelde plaatsvinden. Ook kleinere vaartuigen kunnen de Westerschelde op, blijkt uit gesprekken met de havenmeesters. De Westerschelde is van groot belang voor steltlopers, ruiende bergeenden, kustbroedvogels en zeehonden. Deze natuurwaarden zijn niet gelijkelijk verdeeld over de hele Westerschelde. In delen van de Westerschelde zijn geen negatieve effecten te verwachten van een toename van de watersport. Andere delen zijn gedurende bepaalde perioden van het jaar zeer gevoelig voor verstoring. In paragraaf 7.1 zijn de verstoringsgevoelige natuurwaarden nader beschreven. Effecten kunnen optreden doordat vaartuigen te dicht langs verstoringsgevoelige natuurwaarden varen, of doordat droogvallende platen betreden worden. Per type vaartuig is ingegaan op de verwachte reikwijdte van mogelijke effecten.

Kajuitzeilboten

Uit hoofdstuk 5 blijkt dat de nadruk bij deze groep ligt op het varen van haven naar haven. Ondiepe delen worden over het algemeen gemeden. Het kleine percentage kajuitzeilboten dat stilligt bij platen en recreëert op de platen kan voor verstoring zorgen. Daarnaast kunnen kajuitzeilboten op (te) korte afstand langs hoogwatervluchtplaatsen van vogels of ligplaatsen van zeehonden varen. Zeehonden liggen vaak op de rand van een plaat bij een vaargeul, zodat ze snel in het water zijn. Hierdoor zijn ze ook vanaf het water tot korte afstand te benaderen. De verwachting is dat de effecten van nieuwe ligplaatsen beperkt blijven tot gebieden tussen Vlissingen en Hansweert. Zeilers die de Oosterschelde opgaan zullen of een dagtocht maken of via het kanaal van Zuid-Beveland naar de Oosterschelde varen. Het aantal vaartuigen dat vanuit Vlissingen verder de Westerschelde op zal gaan is naar verwachting dermate beperkt dat effecten te verwaarlozen zijn. De meeste effecten van stilliggende vaartuigen zijn te verwachten bij de Hooge Platen, omdat deze in de directe omgeving van Vlissingen liggen en daardoor makkelijk te bereiken zijn. Het is onwaarschijnlijk dat vaartuigen naar de platen van Ossenissee zeilen om daar een middag op een plaat te recreëren. Wanneer de recreatieve druk op de Hooge Platen toeneemt op mooie dagen is het mogelijk dat mensen uitwijken naar de Lage Springer of de Middelpaat. Een toename van het aantal varende vaartuigen langs de platen van Ossenissee kan leiden tot verstoring van ligplaatsen.

Motorboten

Het aantal motorboten dat aanlegt bij platen is relatief groot. De nadruk ligt bij deze groep meer op recreëren en minder op varen. Dit kan leiden tot extra druk op de Hooge Platen, de Lage Springer en de Middelpaat. Bij langere tochten kunnen ook andere platen worden aangedaan. Het is onwaarschijnlijk dat vaartuigen naar de Platen van Ossenissee zeilen om daar een middag op een plaat te recreëren. De effecten van dagrecreatie blijven beperkt tot de Hooge Platen, Lage Springer en Middelpaat. Bij de Platen van Ossenissee blijven effecten beperkt tot toename van het aantal vaarbewegingen bij meerdaagse tochten.

Open zeilboten

Het aandeel van open zeilboten in de aanwezigheid van vaartuigen op platen is dermate gering dat het effect van een evenredige toename verwaarloosbaar is. Kleine zeilbootjes kunnen wel in ondiepe delen komen en daar voor veel verstoring zorgen. Open zeilboten worden meestal voor dagtochten gebruikt. De reikwijdte van negatieve effecten blijft daarmee beperkt tot de Hooge Platen, de Lage Springer en de Middelpaat.

Sportvisboten

Deze boten liggen over het algemeen stil. Soms bij droogvallende platen. Wanneer sportvisboten te dicht in de buurt van zeehonden of vogels komen leidt dit tot verstoring. Sportvisboten vanuit Vlissingen zullen niet verder de Westerschelde opvaren dan de Middelpaten. Aan de noordkant van de Hooge Platen worden af en sportvisboten gezien. De reikwijdte van dit effect blijft beperkt tot de Hooge Platen, de Lage Springer en de Middelpaat.

Conclusie

- Negatieve effecten op de natuurwaarden van de Westerschelde zijn niet uit te sluiten.

Natuurbeschermingswet gebieden rond de Westerschelde

De volgende gebieden rond de Westerschelde zijn onder de oude natuurbeschermingswet aangewezen als beschermd natuurmonument:

- Schor van Waarde.
- Verdrongen land van Saeftinghe.
- Zwin en Kievittepolder.
- Verdrongen Zwarte polder.

Bij het Schor van Waarde en het Verdrongen land van Saeftinghe zijn in 2005 in totaal respectievelijk 1 en 2 vaartuigen geteld. De gebieden worden beschermd door ondiepe slikken en zijn voor vaarrecreatie niet interessant. Beide gebieden liggen in het oostelijk deel van de Westerschelde op meer dan een halve dag varen, voorbij het kanaal door Zuid-Beveland vanuit Vlissingen gezien. De afstand van de haven tot Verdrongen land van Saeftinghe bedraagt meer dan 30 km. Voor dagrecreatie vanuit Vlissingen zijn deze gebieden niet bereikbaar.

Conclusie

- Negatieve effecten op de natuurwaarden van het Schor van Waarde en het Verdrongen land van Saeftinghe zijn uit te sluiten.

Het Zwin en Kievittepolder liggen tegen de Belgische grens aan de Noordzeekust van Zeeuwsch Vlaanderen. Het gebied ligt op circa 20 kilometer afstand van Vlissingen. Het gebied bestaat uit ondiep water, een slufte en poldergebied. De ondiepe delen schermen de kwetsbare gebieden af voor vaarrecreatie. Kwetsbare droge delen zijn niet vanaf het water te bereiken.

Conclusie

- Negatieve effecten op het Zwin en Kievittepolder zijn uit te sluiten.

De Verdrongen Zwarte Polder bestaat uit zandig schor, ondiep water en primaire duinen. Het gebied vormt een inham in de kustlijn van Zeeuwsch Vlaanderen tussen Cadzand en Breskens. Voor recreatievaart is het gebied vrijwel niet te bereiken en niet interessant.

Conclusie

- Negatieve effecten op de Verdrongen Zwarte Polder van enige betekenis zijn uit te sluiten.

Veerse Meer

Dit gebied is via het kanaal door Walcheren vrij eenvoudig te bereiken. Dagtochten naar het Veerse Meer zijn mogelijk en kunnen in principe leiden tot negatieve effecten. In en rond het Veerse Meer zijn 4200 ligplaatsen aanwezig op een oppervlakte die vele malen kleiner is dan de Westerschelde. Het Veerse Meer is aangewezen als Vogelrichtlijngebied voor een aantal soorten niet broedvogels en Kleine mantelmeeuw als broedvogel. De niet-broedvogels komen voornamelijk voor buiten het recreatiesizoen, effecten op deze soorten zijn niet te verwachten. De Kleine mantelmeeuw broeden op de Middelpaas en soms op de Goudpaas. Deze gebieden zijn niet toegankelijk. De aanwezige natuurwaarden gaan samen met de huidige hoge recreatieve druk. De bijdrage vanuit het plangebied aan de recreatieve druk zal beperkt zijn en het effect van deze toename leidt niet tot significante effecten op de kwalificerende natuurwaarden.

Conclusie

- Negatieve effecten op Veerse Meer zijn uit te sluiten.

Oosterschelde

De Oosterschelde is te bereiken via het kanaal door Zuid-Beveland, de Voordelta of via het Veerse Meer. Yerseke is minimaal 4 tot 8 uur varen vanuit Vlissingen. De Oosterschelde is geen dagbestemming, maar meer een weekendbestemming. De toename van de recreatiedruk op de Oosterschelde zal daardoor beperkt blijven. In de Oosterschelde zijn kwetsbare gebieden niet of beperkt toegankelijk (droogvallende platen en schorren). Significante effecten op de Oosterschelde zijn niet te verwachten.

Conclusie

- Negatieve effecten op de Oosterschelde zijn uit te sluiten.

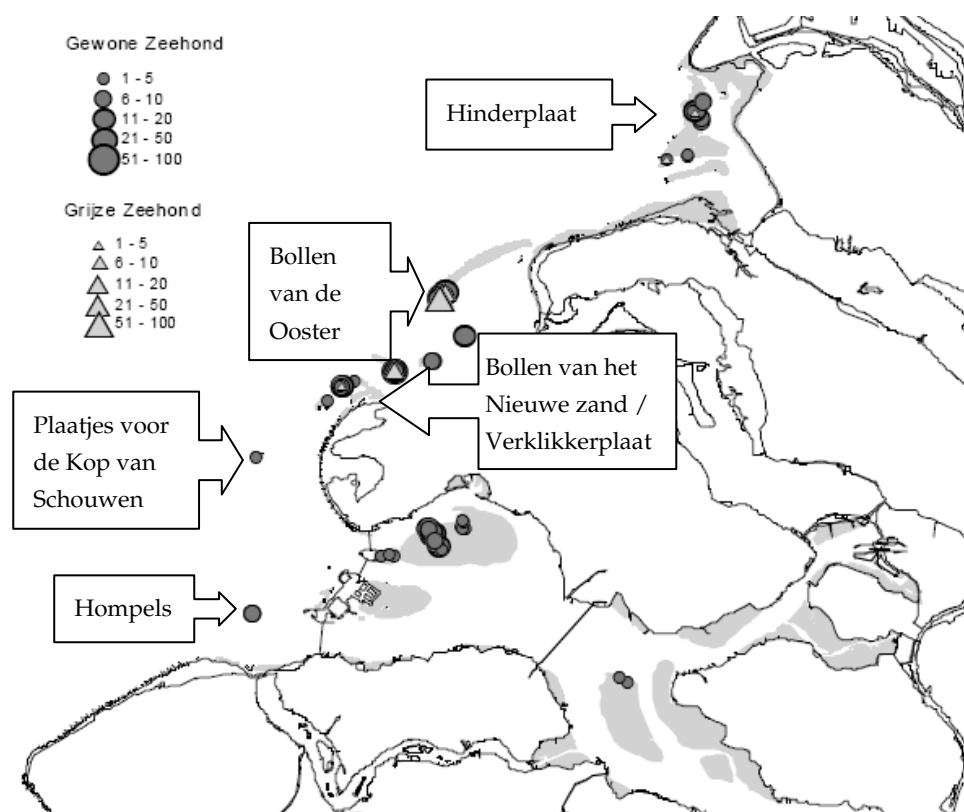
Voordelta

De Voordelta begint ter hoogte van Westkapelle en loopt door tot en met de kust van Oostvoorne. Dit maakt grote delen van de Voordelta onbereikbaar voor dagtochten. Kwetsbare natuurwaarden in de Voordelta zijn ligplaatsen van zeehonden en foerageergebied van steltlopers, zee-eenden en Grote stern. Uit recreatietellingen van de Voordelta in 2003 blijkt dat platen in de Voordelta vrijwel niet bezocht worden door zeilboten en motorboten (één waarneming in 2003 op alle platen ten zuiden van Goeree). Bij de recreatietellingen in 2003 zijn op de platen in de zuidelijke Voordelta tot en met de platen voor de Kop van Schouwen geen zeehonden waargenomen in (B. Zielschot, 2004). In het Seizoen 2003/2004 zijn bij tellingen uitgevoerd door het RIKZ enkele zeehonden waargenomen op de plaat Hompels en de plaatjes voor de Kop van Schouwen. De Hompels zijn bereikbaar vanuit Vlissingen. In het seizoen 2004/2005 is tweemaal één zeehond waargenomen op het Bankje van Zoutelande, dat eveneens goed bereikbaar is vanuit Vlissingen.

De ligplaatsen liggen in ondiepe delen die zeezeilers zullen mijden. In Voordelta komt zowel de Gewone zeehond als de Grijze zeehond voor. Beide soorten nemen de laatste jaren toe. Uit de recreatietellingen blijkt dat de verhouding tussen kajuitzeilboten en motorcruisers 9:1 is. Kajuitzeilboten zijn niet stilliggend waargenomen bij platen, op één geval bij Voorne na. De platen worden wel bezocht door recreanten, 65% van het aantal recreanten bestaat uit surfers.

Figuur 6.1

Ligplaatsen in de Voordelta

In het ontwerp beheerplan Voordelta zijn vier rustgebieden aangewezen om voldoende rust voor de Gewone zeehond te garanderen. Binnen deze rustgebieden gelden beperkingen voor recreatie.

De rustgebieden zijn:

- Bollen van het Nieuwe Zand;
- Verklikkerplaat;
- Bollen van de Ooster;
- Hinderplaat.

Hiermee komen de belangrijkste ligplaatsen van zeehonden binnen rustgebieden te liggen. Gezien de vrij grote afstand van het plangebied tot deze ligplaatsen en de beperkende maatregelen die hier ten aanzien van recreatie gesteld worden, zijn negatieve effecten van de realisatie van Dokkershaven op de Gewone zeehond uit te sluiten.

Steltlopers foerageren in het noorden van de Voordelta in de omgeving van het Brielsche Gat. De overige delen van de Voordelta zijn van beperkt belang voor steltlopers (gegevens RIKZ, Deltavogelatlas). Het foerageergebied is niet aantrekkelijk voor zeezeilers, het is ondiep en ligt niet op een doorgaande vaarroute. Effecten op dit gebied zijn uit te sluiten. De Voordelta is van groot belang als foerageergebied voor met name Zwarte zee-eend en andere eenden. De Zwarte Zee-eend is in grote aantallen aanwezig in mei en september.

De Zwarte zee-eend foerageert op open water. De verspreiding is afhankelijk van de aanwezigheid van schelpenbanken en kan van jaar tot jaar verschillen.

In het hoogseizoen is de Zwarte zee-eend in zeer lage aantallen aanwezig. In het voor en naseizoen is de recreatiedruk op de Voordelta beperkt.

Bollen van de Ooster en de Bollen van het nieuwe zand zijn van belang als foerageergebied voor de Zwarte zee-eend. Doordat deze gebieden als rustgebied zijn aangewezen, zal de recreatiedruk hier niet toenemen, maar juist afnemen.

Negatieve effecten op de Grote zee-eend zijn niet te verwachten.

De Roodkeelduiker foerageert eveneens op open water. Het belangrijkste gebied voor de Roodkeelduiker ligt voor de Brouwersdam. De hoogste aantallen worden geteld in de maanden februari en maart (gegevens RIKZ, 2000-2004). De Brouwersdam ligt op circa 30 kilometer afstand van het plangebied. De periode waarin de Roodkeelduikers aanwezig zijn valt in het laagseizoen. Negatieve effecten op deze soort zijn niet te verwachten. De Grote stern foerageert in de gehele Voordelta. Foeragerende Grote sterns ondervinden geen hinder van de recreatievaart (mondelinge mededeling Peter Meininger).

Conclusie

- Negatieve effecten op de Voordelta zijn uit te sluiten.

6.4

HABITATTYPEN IN DE WESTERSCHELDE

De Westerschelde is aangewezen vanwege het voorkomen van een aantal habitattypen zoals beschreven is in hoofdstuk 3. Directe aantasting van de betreffende habitattypen door boten is uit te sluiten. Vervolgens moet de afweging gemaakt worden of er sprake is van vernietiging of verstoring van de habitattypen bij het aanmeren en betreden van habitattypen. In de huidige situatie vindt vrijwel geen betreding plaats van de landgebonden habitattypen. De meeste standplaatsen van habitattypen zijn niet per boot bereikbaar. De Hooge Platen is de enige locatie die, binnen een halve dag varen, per boot bereikbaar is, waar habitattypen voorkomen die negatieve effecten kunnen ondervinden van betreding. Op habitattypen op grotere afstand van de ingreep zijn effecten op betreding niet meer te herleiden tot uitbreiding van het aantal ligplaatsen in Vlissingen. Het gaat bij de Hooge Platen om embryonale duinen en kweldervegetatie. Dit gebied is in het recreatie seizoen afgesloten voor recreanten (van 1 april tot 1 september). Hoewel het in het naseizoen en de winter vrij toegankelijk is, vindt nauwelijks betreding plaats. In de huidige situatie zijn er geen negatieve effecten door betreding. Een geringe toename van de betreding zal niet leiden tot een negatief effect op de aanwezige habitattypen. Deze eventuele toename vindt buiten het groeiseizoen plaats en heeft een zeer incidenteel karakter (enkele personen per jaar). Negatieve effecten door de toename van het aantal ligplaatsen in Vlissingen zijn uit te sluiten.

Conclusie

- effecten op habitattypen zijn uit te sluiten.

6.5

HABITATRICHTLIJNSOORTEN IN DE WESTERSCHELDE

De 'Westerschelde' is aangemeld voor de soorten Nauwe korfslak, Zeeprík, Rivierprík, Fint, Gewone zeehond en Groenknolorchis. De Nauwe korfslak is een landslakje dat voorkomt in de duinen van Zeeuws Vlaanderen en in andere dungebieden. Waterrecreatie heeft daarom geen effect op de soort. De Groenknolorchis komt alleen voor in de Inlaag Hoofdplaat.

Het betreft een binnendijks gebied dat niet vanaf de Westerschelde per boot te bereiken is. Effecten door de aanleg van een jachthaven en de toename van waterrecreatie op Groenknolorchis zijn uit te sluiten.

Zeeprik, Rivierprik en Fint behoren tot de soortgroep vissen. Effecten door toenemende waterrecreatie in de vorm van verstoring worden niet verwacht. De meest gevoelige gebieden zijn paaiplaatsen en ook verstoring in de paaiperiode kan negatief op de soorten zijn. Rivierprik en Zeeprik zijn soorten die niet in de Westerschelde paren. Rivierprik trekt naar de paaigebieden in de rivieren en Zeeprik en Fint trekken ook naar het zoete water om te paaieren. Effecten op paaiplaatsen zijn niet aan de orde. Er vindt geen afname plaats van geschikt habitat, overwinteringsplaatsen of paaiplaatsen. Ook zal waterrecreatie er niet toe leiden dat de kwaliteit van het bestaande netwerk van habitats en verbindingen daartussen in kwaliteit afneemt.

Tot slot is de Westerschelde aangemeld voor de Gewone zeehond. De Gewone zeehond rust bij eb meestal op zandplaten en foerageert in zee. Gewone zeehonden zijn zeer gevoelig voor verstoring door geluid, licht, trillingen en aanwezigheid van mensen (Brasseur en Reijnders, 1994). In de zoogperiode (eind juni tot en met augustus), is voldoende rust van essentieel belang. In de zoogperiode moet het jong een vetreserve opnemen om de periode na het zogen en voor het zelfstandig kunnen jagen door te komen (Brasseur en Reijnders, 1994). Een toename van de waterrecreatie kan leiden tot een negatief effect op zeehonden. In de Westerschelde komen gewone zeehonden voor op de Hooie Platen en andere droogvallende zandplaten. Effecten kunnen niet op voorhand worden uitgesloten.

Conclusies

- Effecten op vissen zijn uit te sluiten.
- Effecten op Groenknolorchis zijn uit te sluiten.
- Effecten op Gewone zeehond zijn mogelijk.
- Effecten op de ligplaatsen van Gewone zeehonden zijn niet uit te sluiten.

6.6

VOGELRICHTLIJNSOORTEN IN DE WESTERSCHELDE

In de Westerschelde kunnen effecten optreden op vogelsoorten waarvoor het gebied is aangewezen onder de Vogelrichtlijn. Het gebied is aangewezen als Vogelrichtlijngebied vanwege het belang van de gebieden voor een groot aantal vogelsoorten.

Deze soorten komen verspreid over het gebied voor, sommige delen van het gebied zijn veel belangrijker dan andere gebieden. In het achtergrondrapport Natuur (ARCADIS, 2005) dat is opgesteld voor het Provinciaal Omgevingsplan van de Provincie Zeeland zijn de belangrijkste vogelgebieden aangegeven per soortgroep. Hierbij wordt voornamelijk gekeken naar de kerngebieden van vogels. Het betreft belangrijke foerageergebieden, ruigebieden, hoogwatervluchtplaatsen en broedgebieden. Belangrijke gebieden in de Westerschelde zijn Hooie Platen en Verdrongen land van Saeftinghe. Op het Verdrongen land van Saeftinghe zijn geen effecten van betekenis te verwachten (zie ook paragraaf 6.3).

Gezien de afstand tot de haven en het huidige recreatieve gebruik van Hooie Platen zijn significante negatieve effecten op broedende, foeragerende en rustende vogels niet uit te sluiten. De Hooie Platen zijn van belang als broedgebied, ruigebied, en foerageergebied voor vogels.

Conclusie

- Effecten op Verdrongen land van Saeftinghe zijn uit te sluiten.
- Effecten op de Hooie Platen zijn mogelijk.
- Effecten op de functie van de Hooie Platen als broedgebied, foerageergebied en ruigebied voor vogels, zijn niet uit te sluiten.

HOOFDSTUK 7

Relevante natuurwaarden nader in beeld

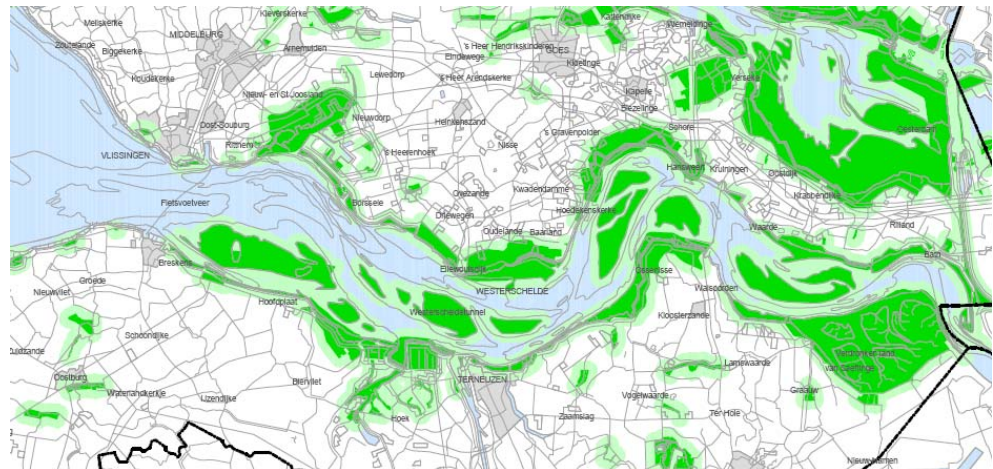
7.1

VERSTORINGSGEVOELIGE GEBIEDEN IN DE WESTERSCHELDE

Tijdens het bepalen van de scope is vastgesteld dat mogelijke negatieve effecten zich beperken tot de verstoringsgevoelige natuurwaarden in de Westerschelde. Het gaat om verstoringsgevoelige natuurwaarden op broedgebied dat per boot bereikbaar is en droogvallende platen die een functie vervullen voor vogels en zeehonden. Onderstaande figuur geeft de verstoringsgevoelige gebieden weer in de Westerschelde. Vervolgens is ingegaan op verstoringsafstanden en verstoringsgevoelige perioden.

Afbeelding 7.1

Verstoringsgevoelige gebieden in de Westerschelde met een bufferzone van 500 meter, bron: Achtergrondrapport natuur, Strategische Milieubeoordeling Omgevingsplan Zeeland, ARCADIS 2005.

De meeste effecten zijn te verwachten op de gebieden in de directe omgeving van het plangebied.

Hier liggen twee gebieden die gevoelig zijn voor verstoring:

- Sloegebied.
- Hooge Platen.

Het Sloegebied is van belang als foerageergebied voor de Fuut en duikers. Deze soorten foerageren op open water. Duikers komen voornamelijk voor in het winterhalfjaar. Effecten van een toename van de recreatievaart op deze soorten zijn niet te verwachten.

De natuurwaarden van de Hooge Platen zijn in paragraaf 7.2 beschreven, in paragraaf 7.3 zijn overige verstoringsgevoelige natuurwaarden in de Westerschelde beschreven waarop mogelijk effecten optreden.

7.2

HOOGGE PLATEN

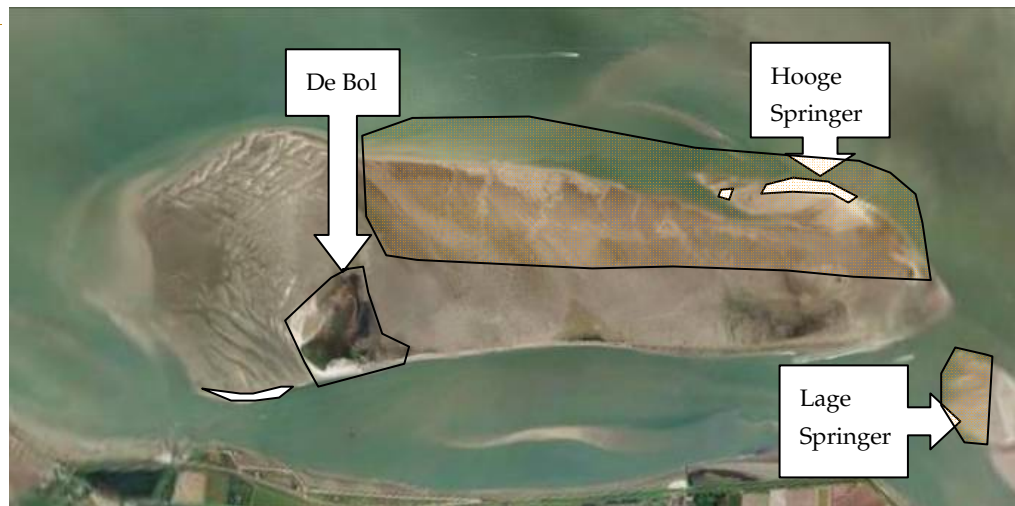
De Hooge Platen hebben een functie als broedgebied, foerageergebied, ruigebied en hoogwatervluchtplaats voor vogels en is tevens van belang als ligplaats voor zeehonden. In dit hoofdstuk is nader ingegaan op deze functies en zijn de effecten op deze functies in kaart gebracht.

Afbeelding 7.1

Hooge Platen

Wit = ligplaatsen
zeehonden

Licht
gearceerd = ruigebied
Bergeend

Broedgebied

De Hooge Platen zijn van belang als broedgebied voor kustbroedvogels. Grote stern, Dwergstern, Visdief, Strandplevier. In 2006 hebben geen Grote sterns op de Hooge Platen gebroed. Voortgaande successie maakt het gebied minder geschikt voor vogels die op kale terreinen broeden. In 2006 heeft ook een Slechtvalk op de Hooge Platen gebroed, wat mogelijk van invloed is geweest op het broedsucces en de keuze van het broedgebied van sommige andere soorten.

Hoogwatervluchtplaats

De Hooge Platen vormen een belangrijke hoogwatervluchtplaats voor steltlopers. Tabel 6.3 geeft een beeld van de gemiddelde aantallen per maand van de soorten die in aanzienlijke aantallen voorkomen. Uit de tabel blijkt dat het gebied zowel in het hoogseizoen als in het voorseizoen van belang is voor grote aantallen steltlopers en ruiende Bergeenden. Om een beeld te geven van het relatieve belang is 1 procent van de biogeografische populatie weergegeven. Een biogeografische populatie is een groep vogels afkomstig uit een bepaald broedgebied die vrijwel geen genetische uitwisseling heeft met andere populaties. Wanneer in een gebied regelmatig meer dan 1% van de biogeografische populatie verblijft van soorten van Bijlage I van de Vogelrichtlijn, kwalificeert het gebied als Vogelrichtlijngebied.

Tabel 7.2

Gemiddeld aantal vogels rond de De Bol op de Hooge Platen.

Rood = soorten die in het hoogseizoen in grote aantallen voorkomen.

Oranje = soorten die in het voor- en naseizoen in grote aantallen voorkomen.

Groen = soorten die buiten het recreatie seizoen in grote aantallen voorkomen.

1% BGP = 1% van de biogeografische populatie.

Periode 2000 tot 2003, op basis van RIKZ tellingen.

Gemiddelde van	Maand																
Soort	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec	1% BGP				
Aalscholver	11	5	11	6	5	24	52	69	46	17	17	9	2000				
Bergeend	198	131	155	114	334	1832	1789	1250	1588	1057	396	380	3000				
Bontbek-plevier	12	45	27	18	200	20	9	932	1153	171	36		2800				
Bonte strandloper	7833	7210	5908	4580	4203	3	287	1390	4547	9919	10073	8660	23400				
Drieteen-strandloper	106	61	180	305	39		130	285	504	228	108	49	1000				
Grauwe Gans	12		24	16	56		9	209	16	2	96		2000				
Kanoet-strandloper	601	170	610		58	1	133	168		767	958	846	500				
Kleine Zilverreiger									1	12	6	1					
Kluut	9		15	2	11	67	92	23	38	63	43		730				
Pijlstaart	13	8	27						6	24	59	5	600				
Rietgans												149					
Rosse Grutto	670	606	358	335	755	153	319	375	507	522	700	421	6400				
Scholekster	1148	792	255	294	627	846	3320	4610	3088	2971	1908	1153	10200				
Smient	20	21	101					5	160	57	280	40	12500				
Strandplevier			5	6	1	14	24	47	10				700				
Tureluur	5	4	21	19	79	12	92	164	3	17	13	10	3150				
Wilde Eend	266	73	2	2	83	356	68	433	621	483	634	404	20000				
Wulp	168	280	129	148	35	325	1151	1626	994	642	243	76	4200				
Zilverplevier	439	180	1089	1168	1350	39	180	720	1583	706	552	254	2500				

Foerageergebied

De meeste soorten waarvoor de Westerschelde is aangewezen als Vogelrichtlijngebied foerageren op droogvallende platen of op schorren. Een uitzondering is de Grote stern. Deze soort broedt regelmatig op de Hooge Platen en foerageert boven open water. Scheiding tussen foerageergebied en hoogwatervluchtplaatsen van steltlopers is moeilijk te maken. De vogels worden tijdens hoogwater geteld omdat ze dan in grote groepen en per soort bij elkaar zijn. Van het gebied zijn geen laagwatertellingen aanwezig. Aangenomen mag worden dat de hoogwatertellingen een vrij representatief beeld geven van de betekenis van de Hooge Platen als foerageergebied.

De noordoostkant van de Hooge Platen vormen een geschikt foerageergebied voor steltlopers. Dit gedeelte van de Hooge Platen bestaat uit slik.

In het hoogseizoen zijn onder meer hoge aantallen Bontbekplevier, Bonte strandloper en Wulp aanwezig. Ook in het voor en naseizoen zijn grote aantallen watervogels aanwezig. Met name deze slikkige delen zijn van belang.

Ruigebied

Het gebied ten noorden en oosten van de Hooge Platen is een belangrijk ruigebied voor de Bergeend. De aantallen Bergeend die in het Deltagebied ruien nemen toe. In 2004 zijn meer dan 7.000 Bergeenden in de westelijke Westerschelde (Hooge Platen, Hooge Springer en Lage Springer) geteld, waarvan ongeveer 3800 exemplaren in de rui waren. Bergeenden gebruiken de ondiepe delen. De ruiende Bergeenden bevinden zich voornamelijk aan de noordkant van de Hooge Platen. Ruiende Bergeenden zijn relatief meer in het water te vinden dan exemplaren die niet in de rui zijn. Dit komt doordat ze zich veiliger voelen in het water. Ze foerageren op de slikkige delen van de platen. De ruiperiode begint eind juli en duurt tot eind augustus.

Ligplaatsen van Gewone zeehond

Het aantal zeehonden in deltagebied is de afgelopen jaren toegenomen. Het zeehondenvirus heeft echter ook in het Deltagebied toegeslagen, wat leidde tot een afname van 20%.

Voortplanting komt de laatste jaren af en toe voor. Jonge dieren zijn waargenomen op de Platen van Ossenis en de Platen van Valkenisse. In 2005 zijn ook op de Hooge Platen jonge dieren waargenomen (Strucker et al, 2006).

De aanwas van de populatie komt voornamelijk door migratie vanuit Wash (VK) en de Waddenzee (Brasseur en Reijnders, 2001). Ook het uitzetten van aangespoelde jonge dieren heeft mogelijk een bijdrage geleverd aan de opbouw van de populatie.

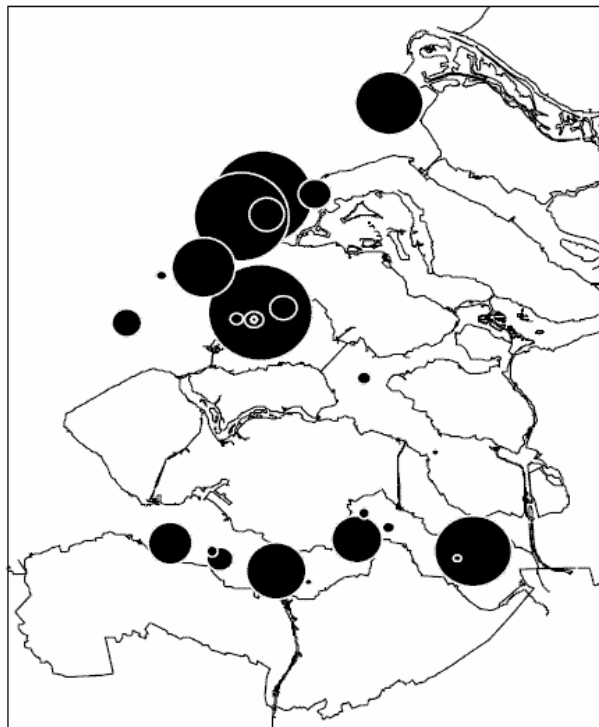
Figuur 7.3 geeft de ligplaatsen van Gewone zeehond in het Deltagebied weer. Op de Hooge Platen bevinden zich twee ligplaatsen van de Gewone zeehond. Een ten westen van de Bol, bij boei 8, en een in het noordoosten van de Hooge Platen. De ligplaats in het westen is van grotere betekenis dan de ligplaats in het noordoosten. Op de westelijke ligplaats zijn in de periode 1995 tot 2003 maximaal 11 zeehonden gelijktijdig waargenomen, op de Hooge Springer bedraagt het maximum 7. Ook de Lage Springer is in gebruik als ligplaats, tijdens de recreatietellingen in 2005 zijn op de Lage Springer maximaal 10 zeehonden gelijktijdig waargenomen. De ligplaatsen op de Hooge Springer en de Lage Springer kunnen mogelijk als uitwijkplaats dienen wanneer bij de Bol te veel verstoring is.

Voor een vitale populatie zeehonden in het Deltagebied is een populatie van minimaal 500 dieren nodig (Brasseur en Reijnders, 2001). In het ontwerpbesluit voor de aanwijzing van Westerschelde en Saeftinghe onder de Natuurbeschermingswet 1998 is de doelstelling opgenomen om een bijdrage te leveren aan het behoud van de omvang en de verbetering van de kwaliteit van het leefgebied voor de uitbreiding van de populatie. Het doel is de opbouw van een regionale populatie in het Deltagebied met een omvang van tenminste 200 exemplaren. Dit betekent dat een dergelijke populatie op zichzelf een grote kans heeft om uit te sterven en voor het langdurig voortbestaan afhankelijk is van populaties in de omgeving (Waddenzee en Wash).

In de huidige situatie bedraagt de deltapopulatie circa 100 dieren, met een piek van 115 dieren in juni 2005. Hiermee ligt de huidige populatie onder het doel dat is genoemd in het ontwerpbesluit en onder het aantal dat nodig is voor een vitale populatie. De Westerschelde levert een belangrijke bijdrage aan de Deltapopulatie.

Afbeelding 7.3

Verspreiding van Gewone zeehond in het Deltagebied. De grootte van cirkel geeft het belang van de ligplaats aan. (Bron: RIKZ).

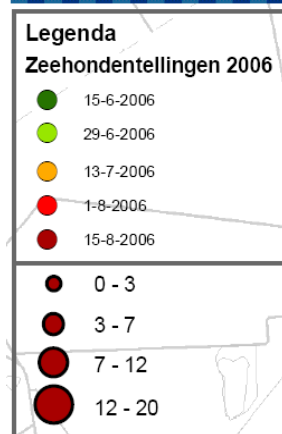
7.3

OVERIGE VERSTORINGSGEVOELIGE NATUURWAARDEN

Bij het bepalen van reikwijdte van effecten is vastgesteld dat geen effecten van betekenis te verwachten zijn in de Westerschelde ten oosten van Hansweert. Tussen Vlissingen en Hansweert gaat het vooral om verstoring van platen die een functie hebben als foerageergebied en ruigebied voor vogels en als ligplaats voor zeehonden. Figuur 7.4 geeft de ligplaatsen van zeehonden weer in 2005.

Afbeelding 7.4

Provincie Zeeland

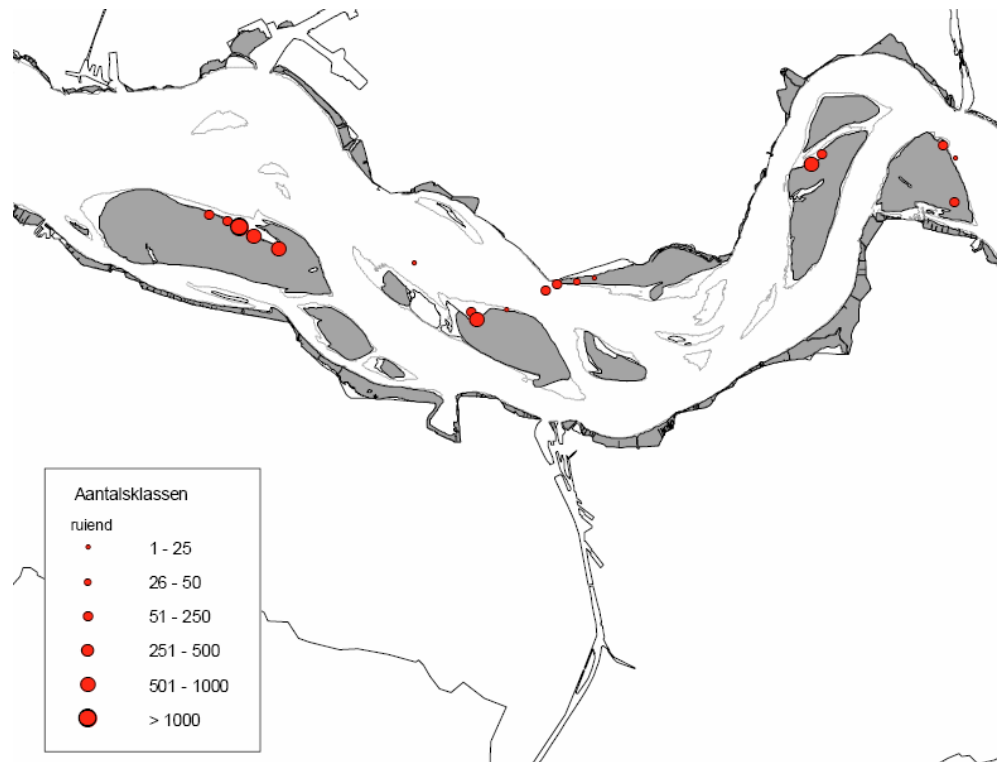
Alle platen zijn van belang als foerageergebied voor vogels. De betekenis van delen van platen als foerageergebied wordt bepaald door de droogvalduur en het substraat. Omdat vogels geteld worden bij hoogwater is over de verdeling van foeragerende vogels over de platen in de Westerschelde weinig bekend.

Als ruigebied is de Westerschelde met name van belang voor de Bergeend. Afbeelding 7.5 geeft de gebieden aan die van belang zijn voor ruiende Bergeenden.

Afbeelding 7.5

Ruiende Bergeenden

Bron: Ruiende bergeenden in de Westerschelde, Oosterbaan et al, 2004.

7.4**VERSTORINGSAFSTANDEN**

Verstoringsafstanden verschillen per soort en per verstoringsbron. De verstoringsafstand voor vogels is afhankelijk van de grootte van de groep vogels. Grote groepen vogels reageren eerder op verstoring dan kleine groepen vogels. De gemiddelde verstoringsafstand van watervogels voor recreanten is 200 meter (Krijgsveld et al., 2004). Voor eenden varieert de verstoringsafstand van 50 tot 500 meter Krijgsveld et al., 2004).

Zeehonden zijn in het water ongevoelig voor verstoring door kleine vaartuigen. Ze voelen zich veilig en zijn soms zelfs nieuwsgierig. Dat ligt anders als ze liggen te zonnen of te zogen op droogvallende platen. Zeehonden kiezen hun ligplaatsen zodat ze snel in het water zijn. Bij naderend gevaar zullen ze hun ligplaats verlaten.

De verstoringsafstanden voor Gewone zeehond die in de literatuur genoemd worden voor vaartuigen variëren van 30 tot 1200 meter (Brasseur & Reijnders, 1994).

De verstoringsafstand waarbinnen een eerste reactie optreedt is het grootst bij motorboten en daarna bij zeilboten. De verstoringsafstanden bedragen respectievelijk 1200 en 1000 meter. De afstand waarbinnen zeehonden te water gaan bedraagt 500 meter voor motorboten en 350 meter voor zeilboten (Brasseur & Reijnders, 1994).

Uit onderzoek in de Oosterschelde is gebleken dat vaarbewegingen in de omgeving van ligplaatsen kunnen leiden tot gedragsveranderingen (Brasseur & Reijnders, 2001).

Wanneer de verstoring boven een bepaald niveau komt zoeken de zeehonden een andere ligplaats op. De conclusie van het onderzoek naar de effecten van doorvaart door het Oliegeultje in de Oosterschelde waren dat extra doorvaart leidt tot het wegtrekken van volwassen dieren (Brasseur & Reijnders, 2001).

7.5

VERSTORINGSGEVOELIGE PERIODEN

In de periode dat de broedlocatie uitgekozen wordt zijn vogels zeer gevoelig voor verstoring. Verstoring kan leiden tot het uitwijken naar een andere locatie. Wanneer vogels een nest hebben zijn ze bereid meer verstoring te accepteren. In deze periode kan verstoring wel leiden tot meer stress en minder nestbezoek. Dit heeft invloed op het broedsucces.

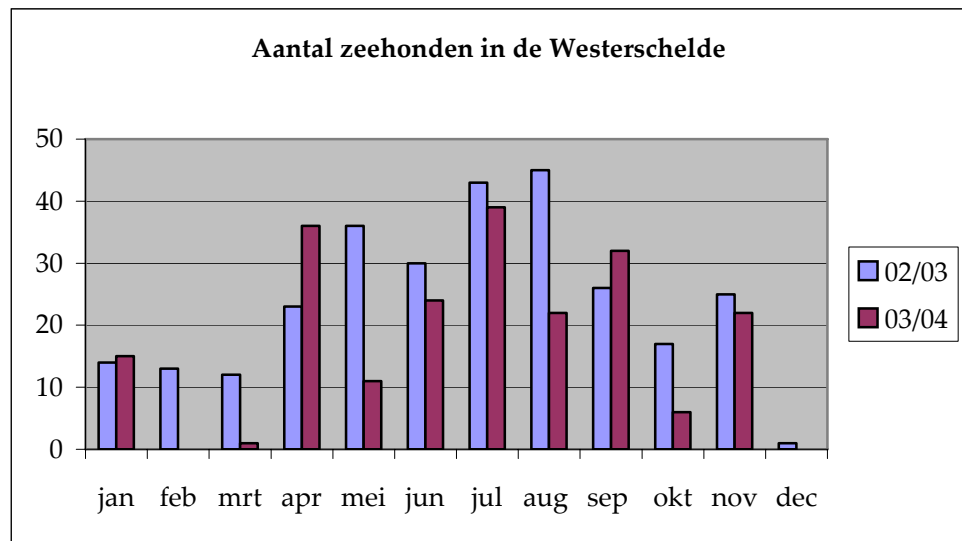
In de rui verliezen vogels hun slagpennen en kunnen daardoor niet vliegen. Vogels zoeken rustige gebieden op waar voldoende voedsel aanwezig is. In deze periode zijn vogels extra gevoelig voor verstoring en kunnen ze niet uitwijken naar andere locaties. De Hooge Platen is een belangrijk ruigebied voor de Bergeend. De ruiperiode voor deze soort duurt van eind juli tot eind augustus.

Hoogwatervluchtplaatsen zijn het hele jaar gevoelig voor verstoring. Tijdens en voorafgaand aan de trek zijn effecten extra groot. In deze periode moeten de trekvogels optimaal aansterken om voldoende vetreserves op te bouwen voor de trek.

Tijdens de zoogperiode van eind juni tot en met augustus zijn zeehonden extra gevoelig voor verstoring. De jongen zijn van de melk afhankelijk voor hun groei en verstoring betekent vaak het missen van een voedingsperiode. Dit vertaalt zich in een groeiachterstand en kan leiden tot sterfte. Zeehonden zijn gedurende het hele jaar aanwezig in de Westerschelde. Zeehondentellingen laten een piek zien in de zomerperiode. De mogelijkheid bestaat dat in de winter minder gebruik gemaakt wordt van platen.

Afbeelding 7.6

Aantal zeehonden in de Westerschelde in de seizoenen 2002/2003 en 2003./2004.

HOOFDSTUK

8 Effecten

8.1

EFFECT VAN DE UITBREIDING VAN HET AANTAL LIGPLAATSEN

In huidige situatie zijn 1300 ligplaatsen in de gehele Westerschelde aanwezig en in het westelijk deel circa 900. Een toename van 850 tot 950 ligplaatsen betekent 70 % toename ten opzichte van het totaal aantal ligplaatsen in de Westerschelde en een verdubbeling in het westelijk deel van de Westerschelde.

Deze uitbreiding zal leiden tot een toename van de recreatieve druk op de Westerschelde. In grote delen van de Westerschelde is dit geen probleem. Dit geldt met name voor de vaargebieden (diepere delen).

De verwachting is dat ook in rustige gebieden de druk toe zal nemen. Op basis van het huidige gedrag zal circa 57 % van de toename veroorzaakt worden door motorboten vanuit Dokkershaven en 27 % door zeilboten vanuit Dokkershaven. De overige verstoring wordt voornamelijk door sportvisboten veroorzaakt. De toename van verstoring door zeilboten wordt veroorzaakt door circa 3 % van het totaal aantal zeilboten, de toename van de verstoring door motorboten door circa 20 % van het totaal aantal motorboten. Zeilboten komen dus relatief minder vaak in verstoringgevoelige gebieden. Doordat het aantal zeilboten groter is leidt deze categorie gebruikers in absolute zin tot een aanzienlijk aandeel in de toename van de verstoring. In gebieden met verstoringgevoelige natuurwaarden is een toename van de recreatieve druk ongewenst. Per verstoringgevoelige natuurwaarde is nader ingegaan op de effecten van vergroting van de recreatiedruk.

Effecten op broedgebied

De effecten op de broedvogels van de Hooge Platen zijn naar alle waarschijnlijkheid gering. Het gebied rond De Bol is afgesloten in het broedseizoen en het Zeeuws Landschap houdt toezicht op het naleven van de afsluiting. Wel neemt mogelijk de druk op de handhaving toe.

Effecten op hoogwatervluchtplaatsen

De Hooge Platen zijn het hele jaar belangrijk als hoogwatervluchtplaats. De Bol is gedurende het voorseizoen en het hoogseizoen niet toegankelijk. Vanaf september is De Bol vrij toegankelijk. De hoge delen zijn bij hoogwater moeilijk bereikbaar door de aanwezigheid van ondiep water in de omgeving. Boten met een vaste kiel zullen niet in deze ondiepe gedeelten varen. Het komt voor dat boten voor de Hooge Platen ankeren en naar de droogvallende delen zwemmen, varen met een bijbootje of lopen. Motorboten liggen relatief vaak stil bij platen. Als uitgegaan wordt dat het gedrag van de nieuwe ligplaatshouders overeenkomt met het bestaande vaargedrag leidt dit tot een verdubbeling van het aantal recreanten op de Hooge Platen.

De toenemende druk op de Hooge Platen kan ertoe leiden dat uitgeweken wordt naar andere platen om te recreëren. Daarnaast kan het aantal dagen waarop recreanten aanwezig zijn op platen toenemen.

Effect op foerageergebied

Sterns ondervinden geen hinder van vaarrecreatie bij het foerageren (mondelinge mededeling Peter Meininger). Significante effecten op de betekenis van de Westerschelde voor deze soorten als foerageergebied zijn daarmee uit te sluiten.

Het merendeel van de gebieden die van belang zijn als foerageergebied voor steltlopers zijn het hele jaar vrij toegankelijk. Deze delen zijn niet aantrekkelijk als vaargebied vanwege de ondiepte. Alleen kleine vaartuigen kunnen deze gebieden bevaren. De gebieden zijn met name van belang als foerageergebied als ze net zijn drooggevallen. Dit betekent dat de randen het meest aantrekkelijk zijn als foerageergebied. Wanneer in deze gebieden verstoring plaatsvindt, zal dat eveneens langs de randen zijn. Het gaat om geleidelijk dieper wordende delen, de gedeelten die nog net onder water staan zijn erg ondiep en daardoor vrijwel niet bevaarbaar. Deze gebieden zijn minder interessant voor recreatie en worden nauwelijks bezocht.

Het komt wel voor dat vaartuigen aan de noordkant stilliggen. Dit gebeurt in de diepere delen, zodat effecten op foeragerende vogels niet te verwachten zijn. Droogvallen op het slik leidt wel tot negatieve effecten op foeragerende vogels (steltlopers en Bergeenden). Uit de recreatietellingen blijkt dat er in 2005 geen slikliggers zijn waargenomen op de Hooge Platen, in 2002 is deze categorie niet apart geteld. De verwachting is dat droogvallen op het slik in de toekomst niet of nauwelijks zal plaatsvinden.

Effecten op ruigebied

Een toename van de recreatie zal leiden tot een toename van de verstoring van ruiende Bergeenden aan de noordkant van de Hooge Platen. Doordat een groot deel van de ruiende Bergeenden zich niet op de platen bevindt maar zwemt in ondiep water is de kans op verstoring groter dan bij foeragerende steltlopers. De Bergeenden zijn afhankelijk van de combinatie van ondiep water en slik. Op het ondiepe water voelen ze zich veilig en op het slik wordt gefoerageerd.

Effecten ligplaatsen van de Gewone zeehond

De aanleg van een jachthaven kan wel leiden tot extra druk op de ligplaatsen in de Westerschelde, met name op de ligplaatsen bij de Hooge Platen.

In het hoogseizoen wordt deze ligplaats minder gebruikt door dieren als gevolg van het recreatief gebruik. De zeehondenligplaats is ook de plaats waar recreanten aanleggen om op de zandplaat, die vrij toegankelijk is, te recreëren. De effecten van extra recreatieve druk zullen met name zichtbaar zijn in het voorseizoen en het naseizoen. In deze periode kan een kleine toename van de recreatieve druk grote effecten hebben op het gebruik van de ligplaats bij de Bol en de Hooge Springer. Deze ligplaatsen vormen de meest westelijke ligplaatsen in de Westerschelde. Een toename van de recreatieve druk rond de ligplaatsen van zeehonden draagt niet bij aan het opbouwen van een gezonde populatie.

8.2

CUMULATIEVE EFFECTEN

Naast de effecten van de realisatie van nieuwe ligplaatsen kunnen ook andere projecten leiden tot negatieve effecten op de natuurwaarden. De effecten van het gebruik van de ligplaatsen dienen samen met eventuele negatieve effecten van andere projecten op de natuurwaarden beoordeeld te worden.

In de Westerschelde spelen de volgende projecten die mogelijk kunnen leiden tot effecten op de natuurwaarden:

- De uitbreiding van ander jachthavens langs de Westerschelde.
- Westerschelde Containerterminal (WCT).
- Aanpassen steenbekleding door Projectbureau Zeeweringen.
- Regulier bagger- en stortwerkzaamheden om de vaargeul te onderhouden.
- Verdieping en verbreding van de vaargeul.
- Integraal Omgevingsplan Provincie Zeeland.

Per activiteit is nagegaan of dit leidt tot versterking van negatieve effecten die mogelijk optreden door toename van de recreatiedruk.

De uitbreiding van ander jachthavens langs de Westerschelde

Momenteel wordt een Milieueffect Rapportage (MER) opgesteld voor de realisatie van een jachthaven in Perkpolder met maximaal 350 ligplaatsen. Deze jachthaven ligt in het oosten van de Westerschelde, in de omgeving van gebieden die belangrijk zijn als ligplaats voor de Gewone zeehond. De platen van Valkenisse en Ossensisse zijn de belangrijkste ligplaatsen van de Gewone zeehond in de Westerschelde. De realisatie van een jachthaven in dit gebied kan negatieve effecten op de Gewone zeehond in de Westerschelde versterken.

Westerschelde Containerterminal (WCT)

Voor de realisatie van de WCT wordt een MER opgesteld. De aanleg van de WCT leidt niet tot directe effecten op de Hooge Platen. Wanneer het WCT aangelegd wordt leidt dit tot meer beroepsscheepvaart. De beroepsscheepvaart beperkt zich tot de vaargeul. Uitbreiding van de beroepsscheepvaart leidt niet tot extra verstoring in de ondiepe delen van de Westerschelde en op de Hooge Platen. De WCT leidt daarmee niet tot extra effecten op de natuurwaarden die gevoelig zijn voor een toename van de recreatiedruk.

Aanpassen steenbekleding door Projectbureau Zeeweringen

Om te voldoen aan de nu geldende veiligheidseisen wordt de steenbekleding langs een groot aantal dijktrajecten aangepast. Een deel van de dijktrajecten langs de Westerschelde is de afgelopen jaren al uitgevoerd. De dijktrajecten die in de directe omgeving van de Hooge Platen liggen zijn reeds uitgevoerd. Het aanpassen van de steenbekleding van andere trajecten zal niet leiden tot versterking van de effecten van de aanleg van extra ligplaatsen voor de recreatievaart.

Regulier bagger- en stortwerkzaamheden om de vaargeul te onderhouden

In de Westerschelde vinden vrijwel permanent bagger- en stortwerkzaamheden plaats om de vaargeul voor de beroepsvaart op de gewenste diepte te houden. Dit leidt tot hogere stroomsnelheden in de vaargeul dan in een natuurlijke situatie. Gevolg hiervan is dat zandplaten langs de randen afkalven. Dit speelt met name aan de zuidkant van de Hooge Platen. Het afkalven van de zuidkant leidt ertoe dat het vaargebied aan de zuidkant steeds dichter bij De Bol komt te liggen. De Bol is het gedeelte dat van belang is voor broedvogels. Dit proces heeft tot gevolg dat ook in de huidige situatie de kans op verstoring door waterrecreatie toeneemt. Het verschuiven van het vaargebied in noordelijke richting brengt met zich mee dat het aangeven van de grens van het ontoegankelijke gebied lastiger wordt; de ondiepe zone tussen het vaargebied en het duingebied van De Bol wordt steeds smaller.

Verdieping en verbreding van de vaargeul

De effecten van de verdieping en de verbreding van de vaargeul worden momenteel in kaart gebracht in het kader van het MER. Uit de startnotitie blijkt dat dit project kan leiden tot een geringe toename van erosie langs de vaargeulranden. De effecten hiervan zijn vergelijkbaar met die van het uitvoeren van reguliere bagger- en stortwerkzaamheden. De effecten op de morfologie van de Westerschelde van het voorkeursalternatief zijn op dit moment nog niet beschikbaar.

Integraal Omgevingsplan Zeeland

Het Integraal Omgevingsplan Zeeland vervangt het streekplan en vormt het beleidskader voor ruimtelijke ontwikkelingen in de Provincie Zeeland. Het Integraal Omgevingsplan Zeeland leidt niet tot significante effecten op de Westerschelde. Het Omgevingsplan is globaal getoetst op effecten op Vogel- en Habitatrichtlijngebieden. In de Strategische Milieubeoordeling van het Integraal Omgevingsplan Zeeland is aangegeven dat voor besluiten over ontwikkelingen die binnen het kader van omgevingsplan passen en die mogelijk leiden tot negatieve effecten op Vogel- en Habitatrichtlijngebieden, een passende beoordeling op lokaal niveau moet worden uitgevoerd.

HOOFDSTUK 9 Mitigerende maatregeling

9.1

VOORKOMEN VAN EFFECTEN

Het optreden van negatieve en mogelijk significant negatieve effecten door de realisatie van de ligplaatsen in Dokkershaven is zonder mitigerende maatregelen niet uit te sluiten. In dit hoofdstuk zijn mitigerende maatregelen opgenomen die als doel hebben mogelijk negatieve significante effecten te voorkomen. Hiervoor zijn twee alternatieven uitgewerkt die de toename van verstoring door het project Dokkershaven moeten voorkomen. Kern van deze alternatieven is het beperken van de toegankelijkheid van verstoringgevoelige gebieden. Beide alternatieven dienen vergezeld te gaan met goede voorlichting en handhaving. De voorstellen hebben niet tot doel eventueel bestaande knelpunten tussen natuur en recreatie op te lossen of mogelijk negatieve effecten van andere projecten te mitigeren. Het identificeren en oplossen van bestaande knelpunten of voorkomen van negatieve effecten van andere projecten valt buiten het kader van dit project.

9.2

BEPERKEN TOEGANKELIJKHEID HOOGHE PLATEN

Door de Hooge Platen inclusief de Hooge Springer af te sluiten is het verstoren van Zeehonden en ruiende Bergeenden te voorkomen (zie afbeelding 9.1). Dit betekent ook het einde van het bestaand recreatief gebruik van de Hooge Platen. De afsluiting leidt mogelijk tot een verschuiving van de recreatie naar de Lage Springer en de Middelpaalt. De Hooge Platen liggen op korte afstand van Breskens en Vlissingen, bovendien vormt de zandplaat in het westen in combinatie met De Bol een aantrekkelijk vaardoel. De Lage springer en de Middelpaalt liggen verder verwijderd van Breskens en Vlissingen en zijn minder aantrekkelijk voor recreatie vanuit deze kernen. Door het afsluiten van de Hooge Platen gedurende de laagwaterperiode verbetert de situatie in dit gebied ten opzichte van de bestaande situatie. Hier staat een geringe toename van de recreatieve druk op de Lage Springer en de Middelpaalt tegenover. In de huidige situatie zijn de Hooge Platen van groot belang als ligplaats voor zeehonden en als ruigebied voor de Bergeend. De Lage Springer en de Middelpaalt hebben eveneens een functie voor de genoemde soorten. De verwachting is dat de toename van de recreatiedruk op de Lage Springer en de Middelpaalt, inclusief het deel veroorzaakt door realisatie van Dokkershaven, beperkt blijft. De voorgestelde maatregel leidt daardoor in zijn geheel tot een verbetering. De recreatiedruk wordt gezondeerd. Een zeer kwetsbaar en nu relatief druk bezocht verstoringgevoelig gebied wordt afgesloten en daar staat een geringe toename van een minder druk bezocht gebied tegenover.

Afbeelding 9.1

Grijs gearceerd: af te sluiten gebied, indicatief aangegeven:
De Hooge Platen, inclusief
Hooge Springer worden
afgesloten voor recreatie.

9.3
**AFSLUITEN OOSTELIJK DEEL HOOGE PLATEN IN COMBINATIE MET HET AFSLUITEN VAN
ANDER PLATEN**

In dit alternatief blijft het westelijk deel van de Hooge Platen toegankelijk voor recreanten (zie afbeelding 9.2). Dit betekent dat de recreatiedruk hier verder toe zal nemen en de functie als ligplaats voor zeehonden in het recreatie seizoen zal afnemen. Het oostelijke deel, inclusief Hooge Springer, wordt afgesloten om het verstoren van ruiende Bergeenden te voorkomen. Daarnaast worden de Lage Springer en de Middelpaat afgesloten om ligplaatsen van zeehonden te beschermen. Omdat een belangrijke ligplaats van zeehonden in het noordelijk deel van de Lage Springer ligt, verdient wordt ook de springergeul afgesloten.

Dit alternatief leidt tot toename van de recreatieve druk in het gebied waar in de huidige situatie de meeste recreatie plaatsvindt. De toename van de recreatiedruk leidt in dit gebied tot relatief weinig extra schade. Daar staat tegenover dat een aantal vrij rustige gebieden geheel afgesloten wordt. Voordeel hiervan is dat het recreanten de mogelijkheid houden om op een droogvallende plaat te recreëren als alternatief voor het afsluiten van andere platen. Dit kan het draagvlak voor het afsluiten van delen van de Westerschelde vergroten.

Op de Lage Springer en de Middelpaat komen in de huidige situatie regelmatig recreanten. Het gaat vaak om enkele recreanten, die echter wel voor grote verstoring zorgen. In deze gebieden zal de situatie verbeteren, de betekenis van deze gebieden als ligplaats voor zeehonden en ruigebied voor de Bergeend kan daardoor toenemen.

Afbeelding 9.2

Grijs gearceerd: af te sluiten gebied, indicatief aangegeven: Het oostelijk deel van de Hooge Platen, de Springergeul, Lage Springer en de Middelpaten worden afgesloten voor recreatie. Op de zandplaat ten westen van De Bol blijft recreatie toegestaan.

9.4**PERIODE EN WIJZE VAN AFSLUITING**

Het beperken van de toegankelijkheid kan op verschillende manieren.

Mogelijkheden zijn grofweg:

- afsluiten tijdens laagwaterperiode;
- gehele afsluiting;
- afsluiting van 1 juni tot 1 oktober.

Voor ruiende Bergeenden volstaat afsluiten tijdens de laagwaterperiode niet, ook tijdens hoogwater verblijven de Bergeenden bij de platen. Voor Bergeenden valt de ruiperiode in juli en augustus, een tijdelijke afsluiting is voor deze soortgroep een optie.

Zeehonden maken gedurende het gehele jaar gebruik van ligplaatsen in de Westerschelde. Toename van de recreatiedruk kan leiden tot meer recreanten in het relatief rustige voor- en naseizoen. Om deze effecten te mitigeren dienen ligplaatsen het gehele jaar ontoegankelijk te zijn.

Aangezien dezelfde gebieden van belang zijn voor zowel Bergeend en Gewone zeehond is het noodzakelijk de platen het hele jaar gedurende zowel hoog- als laagwater af te sluiten.

De exacte begrenzing van het af te sluiten gebied kan in overleg met betrokken partijen vastgesteld worden. Deze begrenzing moet voldoende ruim

9.5**VOORLICHTING**

Een belangrijk middel om bekendheid te geven aan de wijziging van de toegankelijkheid is voorlichting. De voorlichting dient zich niet alleen te richten op het bekend maken van spelregels, maar dient ook op een positieve manier de aandacht te vestigen op bijzondere natuurwaarden van de Westerschelde. De voorlichting kan daardoor bijdragen aan het draagvlak van de genomen maatregelen. Voorlichting moet minimaal bestaan uit het in de jachthavens aangeven van de toegankelijkheid, het vermelden van de toegankelijkheid op de vaarkaarten en het aangeven van ontoegankelijke gebieden met betoning en/of bebording.

Eigenaars van een vaste ligplaats kunnen via een brief met folder op de hoogte gesteld worden van de nieuwe toegankelijkheidsregeling. Daarnaast is het van belang dat havenmeesters passanten wijzen op de toegankelijkheidsregeling.

9.6

HANDHAVING

De huidige afsluiting van de Hooge Platen functioneert goed door toezicht en handhaving van medewerkers van het Zeeuws Landschap. Meer recreatie zal gepaard moeten gaan met meer toezicht, ook in het voor- en naseizoen. Het Zeeuws Landschap combineert handhaving met voorlichting en vangt recreanten op voordat ze het kwetsbare gebied ingaan. Deze aanpak vergroot het begrip voor het beperken van de toegankelijkheid. Het verdient aanbeveling de koppeling tussen voorlichting en handhaving in stand te houden.

Het wijzigen van de toegankelijkheid zal leiden tot een toename van de druk op de handhaving. Over handhaving dienen voorafgaand aan de besluitvorming afspraken gemaakt te worden. Op het moment van besluitvorming dient voldoende duidelijkheid te bestaan over de handhaving.

De druk op de handhaving zal het grootst zijn in de zomerperiode en vooral in het eerste jaar. Het eerste jaar zal vanaf het begin van het recreatieseizoen capaciteit beschikbaar moeten zijn voor handhaving. In het hoogseizoen dienen handhavers minimaal in het weekend en bij zomers weer ook door de week in het gebied aanwezig te zijn voor voorlichting en handhaving. In vervolg jaren kan de handhaving mogelijk teruggebracht worden. Dit dient af te hangen van het aantal overtreders. Om een inschatting te maken van de extra druk op de handhaving en de periode waarin extra inzet nodig is kan gebruik gemaakt worden van de ervaring die in de Oosterschelde bij het instellen van de toegankelijkheidsregeling is opgedaan.

HOOFDSTUK 10 Toetsing significantie

10.1

BEOORDELING VAN DE EFFECTEN

Voordelta. Oosterschelde en Veerse Meer

Op deze gebieden zijn geen effecten van betekenis te verwachten (zie paragraaf 5.3). De effecten op deze gebieden zijn niet significant.

Vaargebieden

De effecten in de vaargebieden zijn nihil. In de vaargebieden ontbreken verstoringgevoelige natuurwaarden. De effecten in de vaargebieden zijn niet significant.

Oevergebieden

Delen van oevergebieden zijn gevoelig voor verstoring door recreatie. Kwetsbare delen zijn niet of slecht bevaarbaar. Negatieve effecten op de oevergebieden zijn niet te verwachten. De effecten op oevergebieden zijn niet significant.

Hooge Platen

Op de natuurwaarden van de Hooge Platen zijn negatieve effecten niet uit te sluiten. De effecten bestaan uit:

- toenemende druk op ligplaatsen van Gewone zeehond;
- toenemende druk op ruigebied van de Bergeend;
- geringe, niet significante, effecten op broedvogels (Grote stern en Dwergstern).

Het effect op steltlopers is beperkt en zal niet leiden tot een significante afname van de aantallen steltlopers in de Westerschelde. Significante effecten op Bergeend en Gewone zeehond zijn niet uit te sluiten.

10.2

BEOORDELING SIGNIFICANTIE NA MITIGATIE

Wanneer de toegankelijkheid van verstoringgevoelige gebieden in de Westerschelde beperkt wordt, volgens één van de aangedragen mogelijkheden in hoofdstuk 9 zijn significante effecten op de Gewone zeehond te voorkomen.

Het verruimen van het afgesloten gebied rond De Bol in oostelijke richting tot en met de Hooge Springer voorkomt negatieve effecten op vogels, met name op ruiende Bergeenden. Na het nemen van de voorgestelde mitigerende maatregelen leidt het voornemen niet tot significante effecten op de natuurwaarden in de Westerschelde of op andere gebieden die onder de Natuurbeschermingswet vallen.

Bij de besluitvorming over project Dokkershaven dient voldoende zekerheid te bestaan over de uitvoerbaarheid en de handhaafbaarheid van de mitigerende maatregelen.

HOOFDSTUK

11

Conclusies

- Negatieve effecten op de natuurwaarden in het Veerse Meer, de Voordelta en de Oosterschelde zijn uit te sluiten.
- Negatieve effecten op oevergebieden en vaargebieden in de Westerschelde zijn niet significant.
- Uitbreiding van de recreatieve druk met 70% ten opzichte van de hele Westerschelde en 100% ten opzichte van het westelijk deel leidt zonder mitigerende maatregelen tot negatieve effecten op de Hooge Platen.
- Significante effecten op de functie van de Hooge Platen als broedgebied, hoogwatervluchtplaats en foerageergebied zijn niet te verwachten.
- Significante effecten op de functie van de Hooge Platen als ligplaats voor Gewone zeehond en ruigebied voor de Bergeend zijn zonder mitigerende maatregelen niet uit te sluiten.
- Mogelijke significante effecten zijn te voorkomen met mitigerende maatregelen in de vorm van een uitbreiding van de bestaande toegankelijkheidsregeling en het uitbreiden van toezicht en handhaving.

HOOFDSTUK 12 Literatuurlijst

Adviesbureau Willie Fikken, 2006, Dokkershaven en Edisongebied e.o., startnotitie milieu- en natuurbeoordeling.

Anonymus, 2005, Simultane zeehondentellingen Westerschelde, Oosterschelde en Voordelta.

ARCADIS, 2005, SMB Provinciaal Omgevingsplan Zeeland, achtergrondrapport natuur, in opdracht van de Provincie Zeeland.

Breed Overleg Deltawateren, 2004, Watersport in het Deltagebied, Integrale recreatievisie Deltawateren.

Broekhuizen, S., B. Hoekstra, V. van Laar, C. Smeenk en J.B.M. Thissen, 1992. Atlas van de Nederlandse Zoogdieren. Stichting Uitgeverij Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische vereniging, Utrecht.

Bureau voor Toerisme Zeeland, 2006, Toeristische Trendrapportage Zeeland 2005/2006.

Bureau Waardenburg, 2005, Natuurwaarden van het Waterfront Harderwijk.

Brasseur, S.M.J.M. & P.J.H. Reijnders, 1994, Invloed van diverse verstoringsbronnen op het gedrag en habitatgebruik van Gewone zeehonden: consequenties voor de inrichting van het gebied. IBN-rapport 13, Wageningen.

Deltagids 2006, 32006, Delta-Waterland.

Gemeente Vlissingen, 2006, Structuurplan Edisongebied.

Kenniscentrum Toerisme en Recreatie, 2006, Toeristische Trendrapportage Zeeland 2005/06.

Meininger, P.L., M.S.J. Hoekstein, P.A. Wolf, S.J. Lilipaly, 2005, RIKZ, Broedsucces van kustbroedvogels in het Deltagebied in 2004.

Ministerie van LNV, 2005. Algemene handreiking Natuurbeschermingswet 1998.

Nieuwland Advies, 2006, Natuurtoets Edisongebied Vlissingen.

Nieuwland Advies, 2006, Natuurwaarden Plangebied Dokkershaven.

Oosterbaan, B.W.J., R.E. Brouwer, W.A. den Boer, 2004. Een telling van ruiende Bergeenden in 2004.

Passantengegevens jachthaven Breskens 1996-2006 (ongepubliceerd).

Prinsen, Rien (Tauw), Frank Aalbers (Goudappel Coffeng), 2006, Milieueffectrapportage m.e.r. / SMB Waterfront-zuid te Harderwijk.

Reijnders, P.J.H., S.M.J.M. Brasseur en A.G. Brinkman, 2000. Habitatgebruik en aantalsontwikkelingen van Gewone zeehonden in de Oosterschelde en het overige Deltagebied. Alterra-rapport 078. Alterra Research Instituut voor de Groene Ruimte, Wageningen.

RIKZ maandelijks tellingen periode 2000 tot 2004 (hoogwatertellingen; jaarlijkse tellingen kustbroedvogels).

Roomen, M.W.J. van, A. Boele, M.J.T. van der Weide, E.A.J. van Winden en D. Zoetebier, 2000. Belangrijke vogelgebieden in Nederland 1993-1997; een actueel overzicht van Europese vogelwaarden in aangewezen en aan te wijzen speciale beschermingszones en andere belangrijke gebieden. Rapport 2000/01, SOVON, Beek-Ubbergen.

Roomen, M.W.J. van, Winden, E., van, Koffijberg, K., Boele, A., Hustings, F., Kleefstra, R., Schoppers, J., Turnhout, C., van, SOVON Ganzen- en zwanenwerkgroep & Soldaat L. 2004. Watervogels in Nederland in 2002/2003. SOVON monitoringsrapport 2004/02, RIZA-rapport BM04/09, SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.

Zielschot, B., 2003, Recreatietellingen Westerschelde 2002, Werkgroep Recreatie-onderzoek Deltawateren.

Zielschot, B., 2004, Recreatietellingen Voordelta 2002, Werkgroep Recreatie-onderzoek Deltawateren.

Zielschot, B., 2006, Recreatietellingen Westerschelde 2005, Werkgroep Recreatie-onderzoek Deltawateren.

BIJLAGE 1

Methode waardenburg

Het beoordelingskader van zowel de Vogel- als de Habitatrichtlijn is gebaseerd op het voorzorgsprincipe: 'nee, tenzij...'. Deze gedragslijn is ook verwoord in het Structuurschema Groene Ruimte en daarmee onderdeel van het rijksbeleid ten aanzien van flora en fauna. In de Vogel- en Habitatrichtlijn spelende begrippen 'significant effect op de instandhoudingsdoelstelling' en 'aantasting van de natuurlijke kenmerken van het gebied' een hoofdrol. In het Structuurschema Groene Ruimte vormt 'aantasting van wezenlijke waarden en kenmerken' het centrale thema in een beoordeling.

Deze formuleringen vertonen een sterke overeenkomst, en worden in het vervolg operationeel gemaakt.

DEFINITIE VAN AANTASTING/ EFFECT

Elke beïnvloeding van een bepaald leefmilieu of een bepaalde diersoort, die in het licht van de beoogde beschermingsdoelstellingen van het SGR of VR/HR als negatief moet worden gekwalificeerd (naar uitspraak Rechtbank Leeuwarden in Idema et al., 2000).

SIGNIFICANT EFFECT / AANTASTING WEZENLIJKE KENMERKEN

veranderingen in abiotische situatie en de ruimtelijke structuur, die de natuurlijke dynamiek te boven gaan en het leefmilieu van planten- en/of diersoorten zodanig beïnvloeden dat er letterlijk unieke situaties verloren dreigen te gaan of ecologische processen blijvend worden verstoord, of het voortbestaan van populaties van nationaal zeldzame soorten of voor dat systeem kenmerkende soorten op termijn niet meer op hetzelfde niveau verzekerd is, dan wel de betekenis van een gebied voor soorten aanmerkelijk afneemt (naar EU, 2000).

Hierin zijn de begrippen '*verloren dreigen te gaan*' en '*blijvend verstoord*' relatief eenduidig en ook relatief eenvoudig vast te stellen. Na uitvoering van de voorgestelde plannen zijn waarden naar verwachting verloren gegaan of verlopen ecologische processen op een andere manier. De begrippen 'op hetzelfde niveau' en 'aanmerkelijk afneemt' kunnen concreet gemaakt worden door de mogelijke afname te kwantificeren, deze te relateren aan de thans aanwezig aantallen, oppervlaktes of hoeveelheden en hierin een norm te stellen.

De aanwijzing als een Vogelrichtlijngebied is gerelateerd aan kwalificerende aantallen vogels. De voornoemde normering om te bepalen of sprake is van significante effecten kan hiervan worden afgeleid. Voorgesteld wordt een normering te hanteren die gebaseerd is op de procentuele afname in het Vogelrichtlijngebied. In van Roomen *et al.* (2000) wordt voor alle vogelsoorten het gemiddeld maximum aantal uit 1993-1997 vermeld; zowel broedvogels als niet-broedvogels. Hierop is de aanwijzing als Vogelrichtlijngebied gebaseerd alsmede de precieze begrenzing van het gebied. Vervolgens zal door ingreep-effect studies worden vastgesteld voor welk deel (percentage) van de lokale populaties (de kwalificerende aantallen) naar verwachting geen plaats meer is in het gebied. Dit kan veroorzaakt worden door verstoring, verlies aan leefgebied door het verdwijnen van habitat (direct effect) of door het ongeschikt worden van leefgebied door ingrepen elders (indirect effect).

De aanwijzing als Habitatrichtlijngebied is gerelateerd aan het voorkomen van habitattypen (bijlage 1) en/of soorten (bijlage 2). In de beoordeling van effecten is het noodzakelijk om alle soorten of levensgemeenschappen te beoordelen waarvoor de speciale beschermingszones zijn aangewezen. Voorgesteld wordt een normering te hanteren die ingaat op de toe- of afname als gevolg van de voorgestelde ingreep. De normering zal gebaseerd moeten zijn op individuen, groepen individuen, habitatplekken en de rangschikking van habitatplekken. Meer dan bij vogels is het schaalniveau van de normering van belang. Grote organismen kunnen een andere schaal vragen dan kleine organismen. Vervolgens zal door ingreep-effect studies worden vastgesteld voor welk deel van de lokale populaties (de kwalificerende habitattypen en soorten) naar verwachting geen plaats meer is in het gebied. Dit kan veroorzaakt worden door verstoring, verlies aan leefgebied (direct effect) of door het ongeschikt worden van leefgebied door ingrepen elders (indirect effect).

Voor de formulering van een stelsel van criteria zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd, analoog aan de toelichting op en interpretatie van artikel 6 van de Habitatrichtlijn door de Europese Commissie (EU, 2000):

- Het gebied moet duurzaam plaats bieden aan de soorten en levensgemeenschappen die er voorkomen. Dit betekent dat de thans in het gebied aanwezige levensgemeenschappen niet dusdanig mogen afnemen dat de populaties ter plaatse in gevaar komen; dit kan vertaald worden in aantallen niet-broedvogels, aantal broedparen, aantal groeiplaatsen, oppervlakte van groeiplaatsen, aantal paaiplekken, etc.
- Het gebied moet binnen het netwerk van Natura 2000 een functionele en substantiële plaats houden voor de betreffende soorten. De functies van een gebied mogen dus niet worden aangetast.
- De ingreep moet in het licht gezien worden van andere ingrepen die al hebben plaatsgevonden of al gepland zijn binnen een speciale beschermingszone. Hiermee wordt ingespeeld op de cumulatieve effecten van een serie (kleine) ingrepen.

De veelheid aan dosis-effectrelaties en de mogelijke effecten maakt het niet mogelijk om met een enkelvoudig criterium te toetsen. Daarnaast zal in de normering met verschillende argumenten van de aanwijzing rekening gehouden moeten worden. Daarom is gekozen voor een hiërarchisch stelsel van criteria. Daarbij geldt het meest restrictieve criterium als bindend; met andere woorden, indien op basis van één van de criteria sprake is van overschrijding, is er sprake van een significant effect. Door criteria in samenhang toe te passen, wordt het meest recht gedaan aan de overwegingen van de wet- en regelgeving.

Op grond van het voorgaande zijn criteria geformuleerd voor:

- de vogelsoorten (broedvogels en niet-broedvogels) op basis waarvan een gebied als Vogelrichtlijngebied is aangewezen;
- de habitattypen (bijlage 1) en soorten (bijlage 2) op basis waarvan een gebied als Habitatrichtlijngebied is aangewezen;
- de soorten die beschermd zijn krachtens de Flora- & faunawet; hierin is de soortbescherming uit de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn (bijlage 4) opgenomen.

Criteria Speciale BeschermingsZone cf. Vogelrichtlijn

Hieronder wordt op grond van het beoordelingskader uit de voorgaande paragraaf een hiërarchisch stelsel van criteria geformuleerd. In de aanwijzingsbesluiten voor Speciale Beschermingszones worden niet-broedvogels (doortrekkers, wintergasten) en soms ook broedvogels genoemd. Voor beide groepen zijn criteria geformuleerd.

Criteria niet-broedvogels

1. Het eerste criterium luidt: het aantal ter plaatse verblijvende vogels van selecterende soorten mag door de ingreep niet lager worden dan 1% van de bio-geografische populatie. *Toelichting* De gebieden zijn aangewezen voor de betreffende soorten op basis van dit 1% criterium, waarmee getracht wordt op lange termijn een netwerk van leefgebieden te garanderen waar deze soorten kunnen verblijven. Dit criterium is vooral relevant wanneer de in het gebied aanwezige aantallen juist boven de 1% norm van de bio-geografische populatie liggen. Door toepassing van dit criterium wordt invulling gegeven aan behoud van de netwerkfunctie en de aanwijzing als speciale beschermingszone, tevens wetland van internationale betekenis.

2. Het tweede criterium luidt: de aantalsafname van een bepaalde soort mag niet meer bedragen dan 5% van de in het gebied voorkomende aantallen. *Toelichting* Hoewel dit percentage relatief hoog is, moet in het kader van de interpretatie van artikel 6 ter dege rekening worden gehouden met cumulatieve effecten van andere ingrepen. Bij drie of meer vergelijkbare ingrepen die nu in uitvoering of gepland zijn, kan derhalve de afname 15% of meer bedragen hetgeen voor de aantallen in het gebied en de aangrenzende wetlands substantieel is. Hiermee wordt bijgedragen in het behoud van de functies van een gebied, ook op termijn.

3. Het derde criterium luidt: Indien meer dan 10% van de totale biogeografische populatie van een soort op een bepaald moment in het gebied kan verblijven, wordt criterium 2 op 1% gesteld en indien dit aandeel meer dan 25% van de biogeografische populatie bedraagt, wordt criterium 2 op 0,5% gesteld. *Toelichting* Dit criterium houdt rekening met de netwerkfunctie van een gebied en het belang van een bepaald gebied voor een aanmerkelijk deel van een biogeografische populatie van een soort. Zonder toepassing van criterium 3 kan de eventuele afname in het gebied zelf op het eerste gezicht aanvaardbaar lijken. Binnen het geheel van een biogeografische populatie zou de afname grote consequenties kunnen hebben, omdat enkele procenten van het totaal verdwijnen. Toepassing van criterium 3 voorkomt dit.

4. Het vierde criterium luidt: Voor iedere specifieke jaarcyclusfase worden criterium 1 en 2 toegepast, waarbij als voorwaarde geldt dat in de te beschouwen fase minimaal 50% van het maximum aantal aanwezig is, dan wel minimaal 1% van de biogeografische populatie in deze fase in het gebied verblijft. *Toelichting* Met het vierde criterium wordt afgewogen of het gebied een specifieke ecologische functie heeft voor een soort in een bepaald deel van de jaarcyclus. Hierbij kunnen de aantallen in verschillende fasen aanmerkelijk van elkaar verschillen. Door ook andere fasen waarin soorten in lagere aantallen in het gebied verblijven (bijvoorbeeld rui) te beschouwen, kunnen specifieke functies behouden blijven. De functie van het gebied voor die soort wordt daarmee zwaarder gewogen dan de lagere aantallen in vergelijking met het maximumaantal. Zo wordt invulling gegeven aan de functionele aspecten van het netwerk van gebieden.

Criteria broedvogels

1. Het eerste criterium luidt: het aantal ter plaatse broedende paren van selecterende soorten mag door de ingreep met niet meer dan 1% van de landelijke populatie afnemen. *Toelichting* De gebieden zijn aangewezen voor de betreffende soorten op basis van het criterium, 'behorende tot de vijf belangrijkste gebieden in ons land, dan wel dat soorten zijn vermeld op de Rode Lijst' waarmee getracht wordt op lange termijn een netwerk van leefgebieden te garanderen waar deze soorten kunnen broeden. Door toepassing van dit criterium wordt invullinggegeven aan behoud van de netwerkfunctie en de aanwijzing als speciale beschermingszone, tevens wetland van internationale betekenis.

2. Het tweede criterium luidt: de aantalsafname van een bepaalde broedvogelsoort mag niet meer bedragen dan 5% van de in het gebied voorkomende aantal broedparen. *Toelichting* Hoewel dit percentage relatief hoog is, moet in het kader van de interpretatie van artikel 6 terdege rekening worden gehouden met cumulatieve effecten van andere ingrepen. Bij drie of meer vergelijkbare ingrepen die nu in uitvoering of gepland zijn, kan derhalve de afname 15% of meer bedragen hetgeen voor de aantallen in het gebied en de aangrenzende wetlands substantieel is. Hiermee wordt, ook op termijn, bijgedragen in het behoud van de functies van een gebied.

3. Het derde criterium luidt: Indien meer dan 10% van de nationale populatie van een soort in het gebied kan broeden, wordt criterium 2 op 1% gesteld en indien dit aandeel meer dan 25% van de nationale populatie bedraagt, wordt criterium 2 op 0,5% gesteld. *Toelichting* Dit criterium houdt rekening met de netwerkfunctie van een gebied en het belang van een bepaald gebied voor een aanmerkelijk deel van een Nederlandse populatie van een soort. Zonder toepassing van criterium 3 kan de eventuele afname in het gebied zelf op het eerste gezicht aanvaardbaar lijken. Binnen het geheel van Nederland zou de afname grote consequenties kunnen hebben, omdat enkele procenten van het totaal verdwijnen. Toepassing van criterium 3 voorkomt dit.

4. Het vierde criterium luidt: de ingreep mag er niet toe leiden dat het bestaande netwerk van habitatplekken en verbindingen in kwaliteit afneemt. *Toelichting* Toepassing van dit criterium voorkomt dat de mogelijkheden voor migratie tussen habitatplekken (metapopulatie) afnemen zodat de bestaande mogelijkheden voor herkolonisatie bij lokale extinctie blijven bestaan.

Criteria Speciale BeschermingsZone cf. Habitatrichtlijn

Aanwijzing (thans nog aanmelding) als Speciale beschermingszone is gebaseerd op het voorkomen van habitattypen van Bijlage I en/of soorten van Bijlage II. Voor beide zijnde criteria in het vervolg omschreven.

Criteria habitattypen

1. Het eerste criterium luidt: de oppervlakte van één of meer habitats op grond waarvan het gebied is aangewezen in het kader van de Habitatrichtlijn mag met niet meer dan 5% afnemen. *Toelichting* Dit criterium stelt een grens aan de mate waarin kleine ingrepen mogen plaatsvinden (cumulatief). Het is analoog aan het 5%-criterium dat voor vogels is geformuleerd.

2. Het tweede criterium luidt: het ruimtelijk voorkomen van een serie van opeenvolgende levensgemeenschappen (bijvoorbeeld een hygro-serie of een aantal opeenvolgende successiestadia), mag niet worden doorbroken. *Toelichting* Dit criterium houdt rekening met de samenhang waarin levensgemeenschappen voorkomen.

3. Het derde criterium luidt: de ingreep mag er niet toe leiden dat de beschikbare oppervlakte van gemeenschappen of populaties kleiner wordt dan de noodzakelijke minimum arealen. *Toelichting* Toepassing van dit criterium voorkomt lokaal uitsterven, ongeacht de omvang en de aard van de ingreep.

4. Het vierde criterium luidt: de ingreep mag er niet toe leiden dat het bestaande netwerk van habitatplekken en verbindingen in kwaliteit afneemt. *Toelichting* Toepassing van dit criterium voorkomt dat de mogelijkheden voor migratie tussen habitatplekken (meta-populatie) afnemen zodat de bestaande mogelijkheden voor herkolonisatie bij lokale extinctie blijven bestaan.

Criteriaplanten- en diersoorten

Voor de planten- en diersoorten die vermeld zijn op bijlage 2 of 4 van de Habitatrichtlijn zijn twee typen criteria geformuleerd; een criterium dat ingaat op het aantal en een criterium dat ingaat op oppervlakte. Afhankelijk van de soort en van het betrokken gebied kan het ene of het andere van belang zijn. Door in beide gevallen een grens van 5% te stellen, wordt bijgedragen aan het behoud van de lokale populatie en aan de netwerkfunctie van het gebied binnen het geheel van Europese natuur. Een derde criterium is afgeleid van het begrip Minimum Viable Population Size; de afname, hoe klein ook, mag er niet toe leiden dat de soort door de bodem van de minimaal noodzakelijke populatieomvang zakt. Let wel; niet van iedere soort zijn dergelijke gegevens beschikbaar. Toepassing van dit criterium sluit in gebieden waar een soort al op het minimum zit, iedere ingreep uit. Een laatste criterium gaat uit van netwerken van geschikte habitatplekken waarbinnen meta-populaties van een soort functioneren. Het criterium gaat er vanuit dat de kwaliteit van het netwerk niet mag afnemen.

Planten

1. Het eerste criterium luidt: Het aantal groei plaatsen in een gebied mag met niet meer dan 5% afnemen.
2. Het tweede criterium luidt: de oppervlakte van alle groei plaatsen samen mag met niet meer dan 5% afnemen.
3. Het derde criterium luidt dat de afname er niet toe mag leiden dat aantal en/of oppervlakte kleiner worden dan de Minimum Viable Population Size.
4. Het vierde criterium luidt: de ingreep mag er niet toe leiden dat het bestaande netwerk van habitatplekken en verbindingen (metapopulatie) in kwaliteit afneemt.

Reptielen

1. Het eerste criterium luidt: de oppervlakte geschikte habitat mag met niet meer dan 5% afnemen.
2. Het tweede criterium luidt: in geval van overwinteringsplaatsen mag het aantal of de oppervlakte van geschikte plekken samen met niet meer dan 5% afnemen.
3. Het derde criterium luidt dat de afname er niet toe mag leiden dat aantal en/of oppervlakte kleiner worden dan de Minimum Viable Population Size;
4. Het vierde criterium luidt: de ingreep mag er niet toe leiden dat het bestaande netwerk van habitat plekken en verbindingen (metapopulatie) in kwaliteit afneemt.

Amfibieën

1. Het eerste criterium luidt: de oppervlakte geschikt habitat mag met niet meer dan 5% afnemen.
2. Het tweede criterium luidt: in geval van paaiplaatsen mag het aantal of de oppervlakte van geschikte plekken samen met niet meer dan 5% afnemen.
3. Het derde criterium luidt: in geval van overwinteringsplaatsen mag het aantal of de oppervlakte van geschikte plekken samen met niet meer dan 5% afnemen.
4. Het vierde criterium luidt dat de afname er niet toe mag leiden dat aantal en/of oppervlakte kleiner worden dan de Minimum Viable Population Size;
5. Het vijfde criterium luidt: de ingreep mag er niet toe leiden dat het bestaande netwerk van habitatplekken en verbindingen (metapopulatie) in kwaliteit afneemt.

Vissen

1. Het eerste criterium luidt: de oppervlakte geschikte habitat mag met niet meer dan 5% afnemen.
2. Het tweede criterium luidt: in geval van paaiplaatsen mag het aantal of de oppervlakte van geschikte plekken samen met niet meer dan 5% afnemen.
3. Het derde criterium luidt: in geval van opgroeigebieden mag het aantal of de oppervlakte van geschikte plekken samen met niet meer dan 5% afnemen.
4. Het vierde criterium luidt dat de afname er niet toe mag leiden dat aantal en/of oppervlakte kleiner worden dan de Minimum Viable Population Size;
5. Het vijfde criterium luidt: de ingreep mag er niet toe leiden dat het bestaande netwerk van habitatplekken en verbindingen (metapopulatie) in kwaliteit afneemt.

Zoogdieren

1. Het eerste criterium luidt: de oppervlakte geschikte habitat mag met niet meer dan 5% afnemen.
2. Het tweede criterium luidt: in geval van kraamkamers mag het aantal of de oppervlakte van geschikte plekken samen met niet meer dan 5% afnemen.
3. Het derde criterium luidt: in geval van overwinteringsplaatsen mag het aantal of de oppervlakte van geschikte plekken samen met niet meer dan 5% afnemen.
4. Het vierde criterium luidt dat de afname er niet toe mag leiden dat aantal en/of oppervlakte kleiner worden dan de Minimum Viable Population Size;
5. Het vijfde criterium luidt: de ingreep mag er niet toe leiden dat het bestaande netwerk van habitatplekken en verbindingen (metapopulatie) in kwaliteit afneemt.

Overige groepen

Analoog aan het voorgaande kunnen voor mollusken, kevers, vlinders en libellen criteria worden opgesteld.

Significante effecten cf. Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn

Indien op basis van deze criteria één of meer normen worden overschreden, is sprake van een **significant effect**. Zowel de Vogel- en Habitatrichtlijn als het Structuurschema Groene Ruimte geven voorwaarden waaronder bij significante effecten voorgestelde ingrepen in het gebied al dan niet mogen worden uitgevoerd. Voorts gaat het in de beoordeling van effecten om de 'kans op' en wordt expliciet geen 'aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid vereist' (EU2000).

In de Natuurbeschermingswet 1998 (art. 16, lid 3) zijn het voorzorgprincipe en de ontsappingsclausule op basis van zwaarwegende openbare belangen conform de Vogelrichtlijn (en op termijn ook de Habitatrichtlijn) geïmplementeerd; de mogelijkheid voor compensatie en een afweging van alternatieven ontbreken evenwel. Door de rechtstreekse werking van de Europese regelgeving, prevaleren in dit geval de Vogel- en Habitatrichtlijn. Uit de Natuurbeschermingswet vallen derhalve geen beoordelingskaders af te leiden die iets toevoegen aan het voorgaande.

Literatuur

- Anonymus 1993. Structuurschema Groene Ruimte, Regeringsbeslissing. Staatsuitgeverij, Den Haag.
- Anonymus 2003. Wie is er bang voor de Korenwolf? 'Vraag-en-antwoord'-boekje. Ministerie van V&W, Den Haag.
- EU 1979. Convention on the conservation of European wildlife and natural habitats. European Treaty Series no. 104, EU, Brussel.
- EU2000. Beheer van 'Natura 2000-gebieden', de bepalingen van artikel 6 van de Habitatrichtlijn (richtlijn92/43/EEG). EU, Brussel.
- Goedhart T.2000. Europa regelt, de gemeenteraad besluit. Vogelnieuws 11 (3): 15-16.
- Idema R., M. de Jang, J. van de Ree & R. Bonte 2000. Near Shore Windpak, toveren met de ingrediënten van beschermingsformules. KenMERken7(1): 4-7.
- Morel S. 1998. Consequenties van 'beschermingsformules'. KenMERken 5(5): 4-9.
- Roomen M.W.J. van, Boele A, van der Weide M.J.T. , EAJ. van Winden & D. Zoetebier 2000. Belangrijke vogelgebieden in Nederland 1993-97; een actueel overzicht van Europese vogelwaarden in aangewezen en aan te wijzen speciale beschermingszones en andere belangrijke gebieden. Rapport 2000/01, SOVON, Beek-Ubbergen.

COLOFON

PASSENDE BEOORDELING DOKKERSHAVEN EN HET
EDISONGEBIED**OPDRACHTGEVER:**

GEMEENTE VLISSINGEN
EINDRAPPORT

STATUS:

Vrijgegeven

AUTEUR:

K. van der Velden

GECONTROLEERD DOOR:

A. Schoenmakers

VRIJGEGEVEN DOOR:

K. van der Velden

14 februari 2007

110502/ZF7/0J9/201481

ARCADIS REGIO BV
Utopialaan 40-48
Postbus 1018
5200 BA 's-Hertogenbosch
Tel 073 6809 211
Fax 073 6144 606
www.arcadis.nl
Handelsregister 9053755

©ARCADIS. Alle rechten voorbehouden. Behoudens
uitzonderingen door de wet gesteld, mag zonder
schriftelijke toestemming van de rechthebbenden niets uit
dit document worden verveelvoudigd en/of openbaar
worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, digitale
reproductie of anderszins.